

KRANJ, 12. OKTOBRA 1950
LETO IX. — ŠT. 81
DIN 10.—

Glas Gorenjske

Glasilo SZDL za Gorenjsko

Izdaja: GO SZDL / Direktor: Slavko Bezjak / Urednik: Miro Zakrajšek
Tel. uredništva 475/397 — Uprave 475 — Tek. račun pri Komunalni banki Kranj št. 61-KB-1-2-135 — Izhaja v ponedeljek in petek
Naročnina: letna 600, mes. 50 din

PRVA KONFERENCA MLADIH ZADRUŽNIKOV GORENJSKE

Od dosedanjih uspehov k poglavitni nalogi

Sami mladi obrazi so bili v sredo dopoldno v dvorani OLO v Kranju, kjer je bila I. konferenca mladih gorenjskih zadrugnikov. Med nje so prišli tudi predsednik Okrajnega odbora SZDL tov. Mirko Zlatnar, član predsedstva CK LMS Marjan Lah, predsednik okrajnega Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov ing. Milan Hafner in drugi. Na konferenci so navzoči razpravljali o prvem letu dni organiziranja in dokaj uspešnega dela mladih gorenjskih zadrugnikov ter o njihovih bodočih nalogah. Ob koncu so sprejeli predlog Okrajnemu ljudskemu odboru, naj bi uvedel obvezno obiskovanje kmetijsko-nadaljevalnih šol, potrdili so svoja pravila in izvolili vodstvo gorenjskih mladih zadrugnikov. Aktivne mladih zadrugnikov nameravajo ustanoviti pri vseh gorenjskih zadrugah.

ZE 28 AKTIVOV MLADIH ZADRUŽNIKOV

Tajnik Odbora mladih zadrugnikov pri OZZ Jaka Bogataj je v uvodnem poročilu najprej v splošnem orisal gorenjsko kmetijsko zadrugništvo. Na Gorenjskem je 68 kmetijskih zadrug z okrog 10.400 zadrugnikov. Približno 80% kmetov je v zadrugah. V okviru zadrug so ustanovljajo aktivni mladih zadrugnikov, ki jih je zdaj že 28 s približno 800 člani. Ti aktivni so pri kmetijskih zadrugah v Brnikih, Cerkljah, Gorenji vasi, Goričah, Javorju, Kovorju, Kranju, Lučinih, Martini vrhu, Naklem, Selci, Sorci, Sovodnju, Podlublju, Senčurju, Trebju, Velezovem, Visokem, Voklem, Zalogu, Zireh, Bohinjski Bistrici, Ljubnem, Lancovem, Podnartu, Radovljici, Ribnem in v Bohinjski Srednji vasi. Lahko pa bi že doslej osnovali več teh aktivov, če bi bile politične priprave boljše in če bi mladi zadrugniki imeli več možnosti od političnih in zadrugnih organizacij.

S pomočjo teh aktivov se bo mladina bolj aktivno vključevala v delo zadrug, so učila gospodarjenja, a hkrati tudi vplivala na nagledni socialni razvoj vasi. Aktivni mladih zadrugnikov se ne smejo odtvegati od zadrug, marveč morajo biti njihov

sestavni del. Mladi zadrugniki bodo plačali posebno mladinsko deležo po 250 din in postali enakopravni člani zadrug. Na ta način bo moč pomladiti zadrug, zlasti pa njihove upravne odbore, katerih člani so stari zdaj povprečno 65 let.

Nekateri aktivni mladih zadrugnikov so že postavljajo s dokajšnjimi uspehi in so v celoti opravičili svoj obstoj (po razpravi na konferenci sodeč prednjačijo zlasti fantje in dekleta iz Naklega, njim pa sledijo mladi zadrugniki v Cerkljah, Velezovem, Selcih, Lancovem, Zireh in drugod). Nekateri so že pridobili strokovna predavanja, drugod so se lotili raznih poskusov z novimi semeni, organizirali so razna tekmovanja (tekmovalje koscev, žanjice) ipd. V nekaterih krajih pa je pomanjkljivost v tem, da so se ti mladi fantje in dekleta z zdaj še premalo vključili v delo kmetijskih zadrug ali pa so jih posamezni starejši, po miselnosti konservativni odborniki celo odpravili, ker mladino podcenjujejo ali pa jim ni pri srcu njena naprednost. Na konferenci pa smo slišali tudi o zadrugah, ki želijo čimprejšjo ustanovitev kluba mladih zadrugnikov, pa so le-ti v posameznih primerih celo prepočasni.

ZADRUŽNIŠTVO JE EDINA MOŽNA POT ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

V razpravi se je oglašil predsednik Okrajnega odbora SZDL tov. Mirko Zlatnar, ki je med drugim poudaril, da je ta konferenca izredno važna ne le za nadaljnje delo aktivov mladih zadrugnikov, marveč tudi za celotno zadrugništvo na Gorenjskem. Poudaril je, da se mladi zadrugniki s prvimi uspehi lahko zadovoljijo, vendar pa morajo pri tem imeti pred očmi, da so to res šele začetni uspehi. Delo nekaterih teh aktivov za zdaj še ne ustreza povsem dejanskim možnostim za njihovo delo in našim pogledom na socialistični razvoj kmetijstva. Vzroja in agrotehnični ukrepi so sila važen pogoj za ta razvoj, toda ne edini, kajti stvari se je treba lotiti še z druge, prvenstvene strani. Če hočemo doseči to, da bo dajale kmetijstvo lahko več pridelkov na trg in da bo tudi samo od tega imele več koristi, moramo predvsem ustvariti ustrezne družbene in gospodarske pogoje, ki so v novi vlogi zadrugništva v našem kmetijstvu. Pri tem je treba imeti pred očmi smer našega družbeno ekonomskega razvoja, v okviru katere razvijamo celotno naše gospodarstvo, vsa njegova področja, od industrije do kmetijstva, zato ne moremo pojmovati razvoja kmetijstva ločeno od razvoja ostalih gospodarskih panog. Nasprotno! Na uspešen razvoj kmetijstva lahko računamo le, če hkrati razvijamo tudi industrijo in druge gospodarske panoge. Tudi drugod po svetu je kmetijstvo razvito le tam, kjer je razvita industrija.

Naša praksa in tudi izkušnje iz drugih držav, ne glede na njihov družbeni sistem, dokazujejo, da je kmetijska proizvodnja na razdrobljenih površinah silno draga, da ne more prinesiti tolikšnih dohodkov, da bi zagotavljali modernizacijo kmetijstva. Ob tem lahko torej ugotovimo, da smo morali kreniti na pot zadrugništva pri razvijanju kmetijstva. Zadruga naj bo združenje kmetijskih proizvajalcev, ki bo zbirala sredstva za mehanizacijo in modernizacijo (Nadaljevanje na 2. strani)

Češki novinarji na Gorenjskem

V sredo so novinarji iz CSR prišli iz Beograda v Ljubljano in še isti dan obiskali Gorenjsko. Zadržali so se tudi na grobovih padlih v Begunjah. Čehoslovaški novinarji so vrtili obisk našim novinarjem, ki so se meseca maja mudili pri njih. Goste je na postaji pozdravil zastopnik Novinarskega društva Slovenije in Urada za informacije LRS. Ogledali si bodo tudi Muzej narodne osvoboditve v Ljubljani in se zadržali v pogovoru s članom Glavnega odbora SZDL Slovenije Borisom Zihnerlom.

Naš razgovor

Letos smo pri nas ustanovili sekcijo žena zadrugnikov, mi je ondan pripovedovala Marija Rožičeva iz Gorij. »Uspehi so že vidni. Marsikatera gospodinja je že precej spremenila način svojega dela. V Gorjah skoro ni več opaziti črnih kuhinj, ki so bile včasih pogost pojav. Ko stopiš v klet, opaziš na polkah kozarce z vkuhanim sadjem, zelenjavo in mesom. Se pred leti pa je bil kompot med zimo prava redkost.«
Žene zadrugnice so organizirale tudi tečaj za vkuhanje, konzerviranje in kuhanje. Odziv je bil nepričakovano množičen. »Žene si želijo takih tečajev, le učiteljice ne moremo dobiti,« je nadaljevala Marija Rožičeva.
»Naša prva bodoča naloga pa je, da bodo vrstni skrbno in gospodarsko urejeni. Pobudo za to nam je dala tovarišica Engelmanova in prepričana sem, da bomo tudi tu dosegle lepe uspehe in večji pridelek.«
Z-k

ZIMA TRKA NA VRATA...
KER OBETAJO VREMENSKI PREROKI HUDO ZIMO, JE OKROG SKLADANIC V SKLADIŠCIH GORIVA PRECEJSEN VRVEZ

OBČINSKI PRAZNIK V CERKLJAH

V Zalogu so odprli novo šolo

Zaključni svečanosti ob drugem občinskem prazniku v Cerkljah so v nedeljo prisostvovali številni politični in kulturni delavci okraja in občine, med njimi tudi predsednik Okrajnega odbora SZDL Kranj Mirko Zlatnar, predsednik Sveta za šolstvo Smilja Gostiševa in načelnik tajništva za prosveto, šolstvo in kulturo OLO Kranj Janez Grum.

Prebivalci občine Cerklje so več dni proslavljali svoj občinski praznik v spomin na 4. oktober 1944, ko je bataljon Slandrove brigade uničil štab »črne roke« v Zalogu. Na ta dan letos je imel Občinski ljudski odbor Cerklje slavnostno sejo v Zadrugnem

Popoldne se je pred novo šolo v Zalogu zbralo mnogo gostov, političnih in kulturnih delavcev, ki so prisostvovali razvitju prapora Zveze borcev. Razvitju je sledila otvoritev nove šole, ki jo prikazuje slika.
Ze aprila 1946. leta so zapeli na tem

NOVA ŠOLA V ZALOGU

domu. Po slavnostni seji je sledila kino predstava jugoslovanskega omnibus filma »Tri zgodbe«. V soboto zvečer je v dvorani nove šole v Zalogu domače društvo uprizorilo tridejansko »Ko bi padli oživel«. Ob zaključku praznika so v dopoldanskih urah paterole, sestavljene iz članov Zveze borcev, prehodile vse kraje v občini, koder so grobovi in spomeniki padlih borcev, ter na nje položile vence. Paterole strelce pa je pri spomeniku v Sidoru nad Senturško goro izstrelila častna salva.

Carman

»Delam, ker vem, da je tako prav...«

»Kako živite zdaj v Gorjah?«
»Hm, vsak se pač bori po svoje. Pri nas je zemlja za poljedelstvo slaba in od tega pridelka ne more živeti nihče. Nimamo pa niti koščka neobdelanih njiv. Največ možnosti za razvoj pri nas ima živinoreja in v bodoče bomo oskrbeli, da čim več gozdom spremeni nimo v pašnike, da bomo tudi mi doprinesli svoj delež k razvoju nove ustanovljene Kmetijske poslovne proizvodnje zveze.«
»In kaj mislijo Gorjani o vaši sekciji žena zadrugnikov?«
Rožičeva mama ni dosti premišljevala. »Žene so navdušene, zanimajo se za delo, saj vedo, da je vsem v prid.« Vaščani podpirajo njihovo delo; kako ne, saj so tudi moški veseli, če je hrana dobra, če jih na mizi čaka lepo dišeči obeda.
Občudovala sem to 56-letno mamo, ki ima kljub letom toliko volje do dela. Družino ima in vedno dovolj opravka na domačiji, vendar najde tudi čas, da pomaga drugim. Rožičeva je ena najbolj delavnih žena zadrugnic na Gorenjskem, saj razen tega, da vodi sekcijo v Gorjah in da je članica upravnega odbora Kmetijske zadruge v Gorjah, zastopa žene zadrugnice tudi v upravnem odboru Okrajne zadrugne zveze.
»Res je, da imam že precej let,« mi je dejala na koncu. »Toda živeti je treba s časom, treba se je izpopolnjevati in sprejemati, kar je novega — koristnega. Kar delam, delam zato, ker vem, da je to potrebno. Pri vsakem delu mora človek imeti svoj cilj in spremljati ga mora misel, da bo to koristilo vsem.«
Rada je govorila — ta preprosta in skromna ženska, toda mudilo se ji je — »Bom pa drugič še kaj več povedala.«
LJ.

BREZ ODLAŠANJA

Na gorenjskih kolektivih, ki so se med prvimi resneje lotili dela za povečanje proizvodnosti in proizvodnje, je zlasti znan in poučen primer iz kranjske tovarne obutve »Planika«. V tej tovarni že uvažajo konkretnije ukrepe, kakor so analitska ocena delovnih mest, ki naj omogoči ustrezno kadrovske politike in primernejše nagajevanje, tečaj za priučevanje ljudi, vzpostavljajo organizacijske oddelke, ki naj sistematično in po sodobnih metodah proučuje možnosti za dvig proizvodnosti itd. Zlasti pa je pri vsem važno to, da tovarniški ukrepi v »Planiki« niso samo stvar nekaj vodilnih ljudi. Ti ukrepi so namreč plod spoznanja vsaj večine, če že ne celotnega kolektiva, da je povečanje proizvodnosti dela neodoljiva naloga, če hočemo priti z življenjskim standardom na zeleno vejo in če naj si tudi podjetje zagotovi zdravo bodočnost. Do tega spoznanja pa je kolektiv prišel zato, ker se ga organi samoupravljanja, družbene organizacije in uprava podjetja pritegnili k soustvarjalnemu obravnavanju ekonomske problematike podjetja.

Svet za delo pri OLO je analitsko ocenilo delovnih mest in še nekatere ukrepe za povečanje proizvodnosti dela. Priporočil vsem gorenjskim kolektivom, konkretno pa so se analitsko ocenilo delovnih mest razen v »Planiki« lotili še v devetih podjetjih.

Vendar pa ponekod še ni opaziti sistematično organiziranja in zavestnega lotevanja teh nalog. Ugodne težnje po stabilizaciji trga, ki jih že začenjamo čutiti, so zato za zdaj še bolj rezultat delovanja mehanizma družbenega plana, kakor pa sistematičnih prizadevanj zavestnih subjektivnih sil. Ponekod brišejo šele prah s površja, kar pa vse razprave o zgodi družbeno-ekonomskih vprašanjih sprevrže v neobjektivno iskanje krivde za težave zgolj v raznih predpisih in raznih drugih činiteljih izven podjetja, ne smetajo pa pred svojim pragom. To velja v kritikastrstvo, ki samo še bolj

zamegljuje pot k učinkovitemu reševanju.

So primeri, ko posamezniki smatrajo in razlagajo, da obstoji vsa borba za povečanje proizvodnosti dela v poviševanju norm. Tako razlaganje je izredno pomembne družbeno-ekonomske naloge je povsem napačno in zelo škodljivo, saj docela neopravičeno prikazuje ukrepe za dvig proizvodnosti v luči priganjstva. Tu ne gre za povečanje fizičnih naporov, marveč za racionalnejše izkoriščanje osnovnih sredstev, delovnega časa in materiala s pomočjo primernejše organizacije dela, ki lahko pripomore k večji proizvodnosti marsikdaj celo ob manjšem fizičnem naporu ljudi.

V posameznih podjetjih ostajajo zasnove za uresničevanje te naloge le v ozkem krogu vodilnih ljudi. Tako pretežno ukrepe sprejemajo potem ljudje kot diktat »z vrha« in jih zato ne uresničujejo tako, kot bi jih, če bi pri njihovem snovanju tudi sami sodelovali in če bi jim kdo natanko razložil njihov pravi namen.

Niso tudi še povsem zlojmljene težnje, da bi se prilagajali novim družbenim ekonomskim zahtevam samo v toliko, kolikor k temu neposredno silijo predpisi. Marsikje še manjka zavestne, sistematične akcije komunistov, sindikalnih organizacij in organov samoupravljanja v podjetju. Nekateri tovariši iz vrst tehnične inteligence se še ne ukvarjajo dovolj s sodobno organizacijo proizvodnje, ponekod pa imajo premalo pomoči komunistov in sindikalnih podružnic. Nekatere osnovne organizacije ZK in sindikalne podružnice še niso dovolj domlele, da povečevanje proizvodnosti dela ni zgolj nekaka trenutna stvar, marveč izredno pomembna in neodoljiva družbena idejnopolična naloga, saj gre za odpiranje nadaljnjega obdobja v našem družbeno-ekonomskem razvoju. Zavestno uresničevanje te naloge, ki ne sme več čakati pred vrati, naj postane osnovna značilnost v delu naših družbenih in političnih organizacij, še zlasti pa komunistov, v sedanjem obdobju.

DEBATA O SUESKEM prekopu se je preselila z »vročih tal« rožljanja z orožjem, za zeleno mizo Varnostnega sveta Organizacije Združenih narodov. Po javnih sejah, ki so bile te dni in na katerih so zunanji ministri številnih dežel povedali stališča svojih vlad, ki pa skoraj vse izražajo željo za mirno rešitev spora, so se začele na predlog generalnega sekretarja Organizacije Združenih narodov Daga Hamarskjolda, tajne seje.

Včeraj pa je prišlo tudi do osebnih in neposrednih stikov med zunanjimi ministri Egipta, Francije in Velike Britanije. Poročili s teh sestankov ni, znano je le, da se zadeve dobro razvijajo.

Čedalje bolj stopa v ospredje indijski predlog, ki navaja, da je treba pustiti vprašanje plovbe povsem Egiptu kot suvereni državi, da pa bi ustanovili posebni posvetovalni odbor, ki bi lahko sodeloval z egiptovsko upravo prekopa in kakorkoli že vplival na režim plovbe. Ta predlog brez dvoma dobiva čedalje več pristašev.

V VRSTI OBISKOV naših parlamentarnih delegacij beležimo tudi včerajšnji odhod jugoslovanske parlamentarne delegacije na Poljsko, ki bo vrnila nedavno obisk poljskega Sejma naši državi. Delegacijo vodi predsednik Ljudske skupščine ljudske republike Srbije Peta Stambolić.

TUDI GRŠKI kraljevski par — kralj Pavel in kraljica Frederika — sta s svojim spremstvom včeraj po dnevne zasebne obisku v naši državi zapustila Jugoslavijo. Bila sta gosta predsednika republike Josipa Broza-Tita.

MED STRANKAMI Zahodne in Vzhodne Nemčije je prišlo do prvih medsebojnih stikov. Zunanje-politični komentatorji ocenjujejo te prve stike z veliko pozornostjo.

Liberalci Zahodne Nemčije so hoteli s prvimi stiki s predstavniki vzhodnonemških liberalcev utreti pot h konkretnim pogojem za združenje Nemčije. Menijo, da bi lahko taki stiki vplivali na nemško javnost in tudi na politiki štiri velesile, da bi pospešile ureditev nemškega vprašanja.

V Berlinu je sprožila vest o stikih med vzhodnimi in zahodnimi nemškimi liberalci zelo živahne komentarje. Sodijo, da so nasprotja med vzhodno in zahodno Nemčijo v Berlinu ostrejša kakor v katerikoli drugem kraju bivšega Rajha in da bodo imeli liberalci zavoljo tega znatne težave.

Beležka

Koristno

V nekem trgovskem obratu na Gorenjskem so se odločili, da bodo svojo zastarelo trgovino prenovili in preuredili tako, da bo ustrezala sodobnemu trgovanju. — Do tu, vse prav!

Ko pa je papirnati načrt postal stvarnost, so ugotovili, da so bila v ta namen uporabljena sredstva pravzaprav precej vržen denar. Preureditev ni uspela, delo v trgovini ni postalo prav nič bolj praktično in za potrošnike uspešnejše...

Da bi take napake v prihodnje — če bi ne povsem preprečili — pa vsaj zaježili, je Upravni odbor Trgovinske zbornice v Kranju imenoval poseben strokovni odbor, ki bo pregledoval načrte za preureditev trgovin. To ne bo sicer odločujoči, marveč le posvetovalni organ.

Prav gotovo je, da je bil tak organ nujno potreben!

I. AUSEC

Kaj je z industrijsko-čevljarško šolo v Žireh

Žiri, 11. oktobra.

Sinoči je bila v Žireh konferenca Zveze komunistov v tovarni čevljev »Alpina« Žiri, kateri so prisostvovali tudi član CK ZKS Niko Silih, organizacijski sekretar OK ZKS Kranj Albin Jensterle in sekretar Občinskega komiteja ZKS Žiri tovariš Verbič.

Na konferenci so obravnavali več perečih vprašanj, med njimi zlasti delo z mladino, delo v sindikalni organizaciji, odnos do tako zvanih polproletarcev itd. Menijo, da je glavni vzrok slabega dela z mladino to, da v tovarni ni mladinske organizacije. V resnici bi tega problema ne smeli gledati tako formalno, ker ni bistvo v formalno ustanovljeni organizaciji, ampak v tem, ker za delo z mladino nimajo pravih načrtov in ni tovarišev, ki bi te načrte uresničili. Bistvo problema je v resnici, ki jo je povedal sekretar Viktor Kaličič, namreč da se dela z mladino izogibljajo tudi večina članov ZK. Pri kolektivu s 600 delavci bi imel prav gotovo pomembno vlogo tudi klub mladih proizvajalcev, v katerem bi mladi delavci našli svoje pravo mesto.

Razpravljali so tudi o težavah industrijske čevljarške šole, za katero že eno leto ne dobivajo sredstev za vzdrževanje. Rečeno je bilo, da bodo primanjkljaj okrog 3 milijone krili iz fonda za kadre, a je ostalo vse le pri obljubah. Tudi okrajni ljudski odbor ni predvidel v svojem proračunu sredstev za to šolo, čeprav je to edina industrijska čevljarška šola v Sloveniji.

Na zaključku so sprejeli nekatere sklepe glede izboljšanja ekonomike in discipline, dela z mladino itd. Brez ideološko-politične vzgoje, izboljšanja dvoma pa bo tudi potrebno, da se bodo komunisti pogostejše sestajali.

K.

V NEDELJO BO ZAKLJUČEK TEDNA ZADRUŽNE MLADINE GORENJSKE

V nedeljo pa v Žabnico!

V nedeljo bo zaključeno praznovanje v počastitev Tedna zadrzne mladine Gorenjske.

Slavje so pričeli 30. septembra v

MLADI ZADRUŽNIKI

Mladi zadrzniki v narodnih nošah so prepevali, ko so jahali skozi Zelenike v Češnjico

NACRT NOVEGA HISNEGA OSTEVLICENJA ZA OBČINO KRANJ

Za območje bivše občine Kranj je posebna komisija izdelala načrt o spremembi hišnega oštevilčenja in predlog za preimenovanje ulic.

V mestu Kranj bo numeracija urejena po uličnem sistemu, v ostalih naseljih pa po zaporedju z ozirom na njihovo prirodno lego. Za Kranj bo treba najprej določiti središče mesta. Komisija je ob upoštevanju novjših zazidalnih območij smatrala, da je zdaj naravno središče Park Svobode pred Sindikalnim domom in ne več Titov trg. Ulice v centru mesta bodo na desni strani oštevilčene s parnimi, na levi pa z neparnimi številkami. Numeracija ne bo izpremenjena povsod.

Novo oštevilčenje zajema sledeča naselja: Kranj - Center, Zlato polje, Ciriče, Drulovka, Gorenja Sava, Gorenje, Huje, Kalvarija, Klanec, Labore, Orehek, Primskovo, Rupa, Strazišče, Struževo in Smarjetna gora. Izvedba načrta za oštevilčenje je bila v nekaterih kompliciranih naseljih, kot so Strazišče, Primskovo in Huje, zelo težavna. Komisija je skušala za vsako od njih najti najugodnejšo rešitev in je predvidela tudi več variant. Maršalji seveda ni mogla upoštevati vseh navodil Pravilnika za označevanje naselij.

Občinski ljudski odbor Kranj bo o gornjem načrtu razpravljaj na eni prihodnjih sej.

J. O.

Gasilec ima svoje mesto v družbi

Gasilska organizacija ima nedvomno pomembno vlogo v našem gospodarstvu. Tudi njeni dosežki uspehi kažejo, da je potrebna in koristna. Iz vsakoletnega obračuna je moč ugotoviti, koliko družbenih sredstev so obvarovali gasilci pred uničenjem.

Povsod pa še ni dovolj razumevanja za gasilsko organizacijo. Zlasti v nekaterih večjih industrijskih podjetjih na Gorenjskem, ki pravzaprav ne bi smela biti brez gasilske enote. Trenutno je v našem okraju 19 prostovoljnih industrijskih gasilskih društev, so pa še n. pr. podjetja — »Plamen« Kropa, »Elan« Begunje in druga — ki organiziranih gasilcev še ni.

majo, kljub danim pogojem. V tej smeri čaka gasilsko organizacijo kot celoto še precej dela in truda.

Strokovna in kadrovska politika je za sedaj prav tako ena šibkih točk gasilstva na Gorenjskem.

Trenutno razpolagajo društva le z dvema višjima gasilskima častnikoma, dasiravno bi jih potrebovali vsaj 20. Na vodilnih položajih bi bili potrebni ljudje, ki se spoznajo na svoj posel in ki vedo, kaj hočejo.

Kljub temu da je gasilska organizacija vzgojila v zadnjih letih nad 200 dobrih strokovnjakov, pa še vedno pogrešajo kvalificirane kemike, inženirje, grženike itd. Razvoj gre pač svojo pot naprej. Tehnika skokoma napreduje. Zato si ne moremo zamisliti sodobnega gasilca, ki ne bi bil ustrezno strokovno izobražen. Prav zaradi pomanjkljivega strokovnega gasilskega kadra je dostikrat opaziti, da gasilci v akcijah niso tako uspešni, kot bi bili sicer.

Od tod — in ne samo od tod — tudi vzroki podcenjevalnega in nemalo krat zasmehovalnega odnosa do članov gasilskih organizacij.

Današnji gasilec prav gotovo ne predstavlja več človeka, ki je član organizacije le zavoljo tega, da lahko neovirano popiva in veseljači. Zmotno je še dandanes precej udomačeno in razširjeno mišljenje, ko si gasilca predstavljamo le z litrom vina in klobaso v roki.

Poglejmo resnici v oči: takim mnenjem so prav gotovo vzrok tudi sami gasilci. Prirejanje veselice zaradi veselice, ki pa so uradno skrivajo pod plaščem zagotovitve prejšnjih finančnih sredstev za gasilsko društvo, so dostikrat potrdilo takim trditvam. Prav je zatorej, da se vodstvo gasilske organizacije na Gorenjskem zaveda tega problema in da bo ukrenilo vse potrebno, kako bi se število takih »prireditve« skrcilo na minimum.

Jasno pa je, da bodo morali predvsem Občinski ljudski odbori posvetiti gasilstvu več pozornosti in ga gmočno podpreti v taki meri, kot to z ozirom na svojo gospodarsko pomembnost zasluži.

I. A.

OD DOSEDANJIH USPEHOV K POGLAJITNI NALOŽI

(Nadaljevanje s 1. strani)

kmetijskih in zadrznih osnovi. Seveda pa bo zadruga to naloge lahko opravljala le, če bo pospeševala blagovno proizvodnjo. Težnje, da dosežemo modernizacijo kmetijstva po tej poti, pa v nekaterih zadrugah še niso dovolj močne, nasprotno, ponekod je čutil celo težnje, ki silijo proč od tega, češ da bi na ta način ugonabljali privlačno kmeto in kmetijstvo upropaščali. Take težnje gojijo konservativni posamezniki, ki ne razumejo te poti, po kateri je edino možno doseči modernizacijo kmetijstva.

Tov. Mirko Zlatnar je nato dejal, da se nekateri aktivni mladih zadrznikov za zdaj še premalo zanimajo za to problem in da so ne bore dovolj, da bi v vseh zadrugah, v njihovem konkretnem poslovanju uveljavili ta načela v socialističnem razvijanju vasi. Mladi naj vnašajo v zadrugo svež veter. Slabo bi bilo, če bi aktivni mladih zadrznikov ostali pri strokovnem izobraževanju in agrotehničnih ukrepih, ki so sicer zelo važne, vendar ne najpoglavnejše naloge.

Z.

LJUDJE IN DOGODKI

Ciper - otok odpora in bojazni

Nikosia, oktobra.

Popotnik, ki dospe na veliko letališče v dolini Nikosie, glavnega mesta britanske »kronske kolonije« Cipra, začne dojemati neukrotljivi odpor. — Ciper je za geografske pojme velik otok, za Britanijo pa pomeni le majhno ozemlje s pol milijona prebivalcev. Na vsakega desetega prebivalca pride po en angleški, v zadnjem času tudi en francoski vojak, oziroma angleški ali turški policist. Grških policistov ni več najti, kajti zaradi nezaupanja, ki so ga uživali pri Angležih, so jih le-ti odslovili.

Kakor vsi važni objekti, tako je tudi nikosijsko letališče docela blokirano. Tujci so podvrženi dvojnemu pregledu: ob prihodu in ob odhodu, najprej vojaškemu, nato civilnemu. Vso pozornost posvečajo namreč ilegalnemu prenašanju orožja, a še bolj tiskani propagandni literaturi. — Ko je britanski podoficer pregledoval knjigo v moji prtljagi, ga je zlasti zanimalo, če morda ne prenašam pornografske literature. Na otoku je namreč nekaj desetletij britanskih mladencev, ki ne smejo zapuščati vojaškega taborišča in se sestajati z dekletki. Bilo je namreč več primerov, ko so vojniki odhajali iz taborišča in se vračali — razoroženi. Nekateri so bili celo umrčeni. Prav zato predstavlja tujbarna literatura v vojaških taborišča na Cipru resno vprašanje.

Nikosia in ostala ciprska mesta žive nenavadno življenje. — V ozkih, krivih ulicah sede trgovci pred svojimi trgovinami, žene dermejo na stolih pred hišami, medtem ko se mladina zbira v gručo in se predaja nevažnim razgovorom, kar je edino, kar je moč storiti v vroči levantinški pripeki. V mraku napol odprtih skladišč pazljivo pregledujejo trgovci račune. — Nenadoma je konec zatišja. Z vrtočlavo brzino drve po ulicah odprti jeppi z vojaštvom, ki z naperjenimi puškami in strojnimi pajizijo opazujejo ljudi. — Kdo od teh skriva v žepu bombo? Kdo se sumljivo približuje angleškim vojakom?

Pogosto je strah angleških obhodnih straž opravičen, pogosto pa drve po mestu le zategadelj, da bi vzbudili pri prebivalstvu strah in spoštovanje in jih odvrgli od sodelovanja z odporiškim gibanjem EOK. To je organizacija grških domoljubov, ki zahtevajo umik Angležev z otoka, hkrati pa vrnitev arhiepiskopa Makariosa iz pregnanstva.

Neki angleški uradnik, ki je zaposlen v eni od ustanov sredi Nikosie, kamor je bilo vrženih že več bomb, mi je pripovedoval o svojem življenju med grškim prebivalstvom:

»V zmoti ste, če mislite, da so Grki do nas Angležev nevljudni. Nasprotno. Se nikdar niso bili tako lju-

bezni. Laže bi mi bilo, če bi odkrito pokazali svoj prezir. V tej ljubeznivosti je nekaj grozečega.«

Angleške podmornice in patrolni čolni so docela izolirali otok. Feldmaršal Harding se namreč nadeja, da bo tako »izsušil izvir«, ki oskrbuje EOK. Tisto malo orožja, s katerim se bori ta organizacija, je v glavnem vojni plen, ki je bil odvzet angleškemu vojakom ob priliki spopadov. Več pa imajo orožja, ki ga izdelujejo v neznatnih delavnicah ciprskih mest in po večjih vaseh. Posebno spoštovanje vzbujajo majhne, iz kosov navadnih cevi izdelane bombe, ki padajo na angleške vojske z ravnih streh nikosijskih in himasolskih hiš. Govore, da združuje EOK vsega okrog 100 pripadnikov. V zadnjih mesecih je padlo v roke Angležev le nekaj njenih članov. — Eden izmed uglednih nikosijskih javnih delavcev mi je povedal tole:

»Mi vsi smo EOK, pa čeprav ne streljamo in se ne udeležujemo akcij.«

Ljudje pomagajo tej organizaciji na vsakem koraku, a kar je glavno: ne izdajajo se!

Oborožene akcije niso omajale patriotizma ciprskih Grkov, niti jih niso oddvojile od Makariosa — vodje borbe za ENOZIS za združenje Cipra z Grčijo. To so angleške oblasti že priznale s tem, da so konfirirale ar-

hipiskopa Makariosa in s tem, da so v svojih represalijah močno opirajo na turško pomožno policijo. Precej Turkov je, ki se namreč slepo potegujejo za angleško naklonjenost, obetajoč si od tega privilegijev.

Eno velja — vsi dosedanjí ukrepi niso mogli zlomiti upornosti Grkov. Do tega mišljenja sem prišel, ko sem videl pokop enega od pripadnikov EOK, ki je bil obsojen na smrt. Njegovo kisto je množica na ulici pričala...

kala na kolenih in jo obsipala s cvetjem. — Neki ciprski intelektualec mi je, razlagajoč grško čustvovanje, opomnil na Vinstona Churchilla, ki v svoji zadnji knjigi celo sam odobrava nacionalno borbo. Takole piše: »Največja dolžnost ljudi je, da ubijajo in umirajo v imenu zemlje, na kateri živijo in da na najokrutnejši način kaznujejo vse člane lastnega plemena, ki si ogrevajo roke na srcu okupatorja...«

Jurij Gostinčič

NEMIRNI CIPER

Turška manjšina na Cipru demonstrira zaradi umora turškega policista

Obetajo se nove najemnine za poslovne prostore v Kranju

Najemnine za poslovne prostore, ki so jih do sedaj plačevali koristniki posameznih lokalov, so bile dokaj različne. Zaradi te neenotnosti je Stanovna komisija uprava v Kranju začela razmišljati o uvedbi novih tarif, ki bi jih določali po nekem enotnem sistemu. V sodelovanju z Gostinskimi, Obrtno in Trgovsko zbornico je pripravila predloge, o katerih bo 12. t. m. sklepala tudi Občinski ljudski odbor Kranj.

Najemnine naj bi se v prihodnje odločale po kakovosti, površini in okoliših poslovnega prostora. Po kakovosti bodo prostori razdeljeni v sedem kategorij. Kategorizacijo bodo opravili popisovalci s točkovanjem. Ker so poslovni prostori z ozirom na njihov namen zelo različni, so bili izdelani obrazci posebej za gostinske, trgovske, obrtno-industrijske in pisarniške lokale ter skladišča. Pri posameznih lokalih je po tem predlogu možno doseči različno višino točk: gostinski lokali lahko dosežejo 88 točk, trgovski 62, obrtno-industrijski 76, pisarniški 70 in skladišča 55. Kategorije se bodo določile po številu točk. Za prvo kategorijo jih je potrebno vsaj 77. Sem bi prišli samo trgovski in gostinski lokali, ki izpolnjujejo ustrezne zahteve v najvišji meri. Za drugo kategorijo je potrebno vsaj 66 točk, za tretjo 55, za četrto 44, za peto 33, za šesto 22, za sedmo pa vsaj 11 točk.

Višina najemnine bo odvisna tudi od okoliš, v katerem je lokal. Število okolišev in njihove meje so iste kot pri določanju najemnin za stanovanjske prostore. Za vsak okoliš je določen drug koeficient. Najemnine za posamezni poslovni prostor se bo izračunavala tako, da pomnožimo število m² s številom točk in koeficientom, ki znaša v prvem okolišu 1,30 dinarjev, v drugem okolišu 1,10, v tretjem 0,75 in v četrtem okolišu 0,50 din. Obenem z najemnino za poslovne prostore bodo določene tudi najemnine

za vrt ali dvorišče, če se ta prostor uporablja zraven lokala.

Ureditev najemninse tarife bo za Kranj koristen ukrep. Marsikateri lastnik je do sedaj lokal poljubno dražil ali ga celo odpovedal, če zahtevane tarife najemnik ni hotel plačati. Uravnoteženje najemnin bo to stanje bistveno izboljšalo. Najemniki lokalov imajo z Uredbo o upravljanju stanovanjskih hiš tudi vse pravice do sodelovanja v hišnih svetih. J. O.

DVAJSETLETNICA „TOVARNE FILCA“ V MENGŠU

Te dni slavi »Tovarna filca« v Mengšu 20-letnico svojega obstoja. Po osvojitvi je tovarna kot vseljudska imovina začela doživljati večji razmah. Kolektiv je pričel graditi nove tovarniške obrate, vendar je gradnja od 1951. do 1954. leta počivala. Tudi strojni park so v povojnih letih temeljito obnovili. Podjetje je naročilo v domačih tovarnah nekaj novih strojev in s tem prihranilo 10 milijonov deviznih dinarjev. Proizvodnja se je povečala v novih obratih za 130%. Surovinska baza je razmeroma ugodna in zadostna. Podjetje ima vse pogoje za nadaljnji razvoj, le finančnih sredstev bo treba še precej. Kljub skromnemu začetku in neštetim težavam dosega »Tovarna filca« lepe uspehe. Delovni kolektiv je s poštenim in vrednim delom ob spretnem vodstvu izboljšal kakovost proizvodov in njihovo količino stalno zviševal. Člani sindikalne organizacije so vložili v

gradnjo tovarne veliko truda pri prostovoljnem delu.

Proslavo 20-letnice bo delovni kolektiv začel že v soboto. Odprl bo razstavo svojih izdelkov, zvečer pa bo v novi veliki dvorani Kulturnega doma v Mengšu kulturni in zabavni večer. S.

Poklonili so se žrtvam v Begunjah in Dragi

Člani osnovne organizacije Zveze vojaških vojni invalidov iz Bukovice pri Ljubljani so šli v nedeljo na izlet na Gorenjsko. V Begunjah jih je sprejel predsednik krajevne organizacije ZVVI Franc Frelj. V njegovem spremstvu so si ogledali pokopališče na dvorišču nekdanjih begunjskih zaporov in položili tam lep venec. Med žrtvami so tudi tovariši iz njihovega kraja. Po ogledu zaporov so se odpeljali v Drago in se tudi tam poklonili talcem.

Jezikovni tečaj v Domžalah

V kratkem se bo začel v Domžalah tečaj angleškega in nemškega jezika. Tečaj bo v okviru Ljudske univerze.

Prodaja kruha - pereč higienski problem

Okrajni higienski zavod v Kranju je pri pregledih pekarskih obratov in prodajnih kruha ugotovil, da dosedanja način prometa s kruhom lahko povzroči prenašanje raznih nalezljivih bolezni. Zato je predlagal Okrajnemu sanitarnemu inšpektoratu v Kranju, naj izda potrebne ukrepe, da so odpravi higienske pomanjkljivosti, ki jim je izpostavljen kruh na svoji poti od proizvajalca do potrošnika.

Okrajni sanitarni inšpektorat bo v zvezi s tem izdal vsem pekarnam in prodajalnam kruha odtok z naslednjo vsebino:

kruh in pecivo je treba ob prodaji zavijati v čist in zdravju neškodljiv material (papir, plastične mase in podobno);

kruh in pecivo se sme prevažati iz pekarn v prodajalno v mestu in v bolj oddaljene prodajalne samo v primer-

Hranilno kreditni odsek še šepa

zadruga v obliki regresov dala nad 200 tisoč dinarjev. Za potrebe poljedelstva je odkupila 7694 kg koruze, 2622 kg ovsa, 1220 kg graharsice in 157.900 kg krompirja. Velik je bil tudi promet z močnimi krmili, ki znaša 25.570 kg, promet z zdravilnimi zelišči pa samo 310 kg.

Umetnih gnojil je prodala zadruga samo 81.717 kg, kar je za 25% manj kot lani. Zaščitnih sredstev je bilo porabljenih nad 2900 kg. Na področju KZ Kamnik je bilo poskropljenih 85 ha krompirišč in 22.780 sadnih dreves ali 17.680 več kot v preteklem letu.

Umetno osemenjevanje, ki se je začelo v maju 1955 na področju kamniške in sosednjih zadrug, je dalo lepe rezultate. Vsak mesec je bilo osemenjenih povprečno 37 krav. Podmolno kontrolo je stalno 55 krav.

V čebelarstvu družini je včlanjenih 44 čebelarjev, ki imajo skupaj 263 panjev.

Hranilno kreditni odsek zaznamuje le majhno napredovanje. Hranilno vlogo članov znašajo samo 336.000 din, čeprav bi se zadrugniki v primeru slabe letine ali elementarne nezgode lahko s pridom okoristili s temi prihranki in jim ne bi bilo treba najemati posojil.

Odkup lesa so povečali za 66% in je znašal nad 950 kub. metrov. Vse štiri trgovske poslovalnice so imele 42 milijonov din prometa, pri čemer je treba omeniti, da sta poslovalnici v Godiču in Tunjicah imeli skupno 69.000 din izgube, obe kamniški poslovalnici pa milijon dobička.

Zadruga so pogaja z Živilsko industrijo za odkup hiše in drugih objektov tovarne »Ela« na Kidričevih cestih, s čemer bi pridobila večja skladišča in neomejeno možnost razširitve poslovanja. Po svojem delu je kamniška KZ gotovo ena prvih na našem podeželju.

Z.

Likvidacija podjetij v Trzinu in deficitu

„Pletilstvo“ še ni, a na lastno prošnjo bo likvidirano

Negativna bilanca gostinskih obratov in nekaterih obrtnih podjetij v Trzinu je še vedno predmet razprave na občini in v javnosti. Na teren je bila poslana posebna komisija, ki je skušala ugotoviti vzroke izgub. Občinski ljudski odbor bo skušal napraviti kar največ možnosti, da se vnaprej izgube preprečijo. Zmotne pa so trditve trziške javnosti in krajevnega lista, da je na primer podjetje Remont imelo izgubo. Resnica je razvidna iz izvršitve plana, saj je prav Re-

mont ob polletju izkazal preko 1 milijon 200.000 din dobička, obračun pa daje vsako po 1 leta glede na zakonske predpise. Enako zmotna je tudi trditev, da je obrtna delavnica »Pletilstvo« likvidirana. Resnica je, da je to podjetje dvakrat zaporedoma prošlo za likvidacijo, toda prvič je odbor likvidacijo odklonil. »Pletilstvo« nima nobenega nekurantnega blaga, kot se to trdi, ampak je vsa njegova zaloga popolnoma kurantna, kot je to komisiji ugotovljeno. Pletilstvo bo likvidirano na lastno prošnjo in nima tu gospodarsko sodišče nič zraven, kot se to poudarja. Kaže, da posamezniki v Trzinu ne presodijo vedno pravilno, kadar ocenjujejo. Zdrava kritika je vedno zaželena, toda predpostavke o nekurantnem blagu in sodišču le škodijo gospodarstvu. Pletilstvo bo likvidirano, brž ko bo to objavljeno v Uradnem listu, ni pa res, da je že likvidirano. Tudi Radiomehanika pride v likvidacijo; v obeh primerih je vzrok temu samo pomanjkanje naročil. Male obrtne delavnice namreč danes težko konkurirajo močnim obratom s sodobno strojno opremo in veliko zmogljivostjo.

J. V.

NA ROB

Las je bilo škoda, otroka ne

Zgodilo se je v Tednu matere in otroka...

Deževalo je! Debele goste kaplje so padale po cestah in pločnikih, po dežnikih in dežnih plaščih.

Cesta v Kranju! Mati srednje starosti hiti proti domu. V majhnem vozičku pelje fantka, starega približno 3 leta. Obleden je v kratke hlačke in jopico, na glavi pa ima majhno vojničeno čepico. Otroku joče! Kako ne bi Zebo ga v drobne ročice. Dež ga biča po obrazu in kapljice vode mu začno lezti za obleko. Mati je dobro oblečena. Plašč jo varuje pred dežjem. Da si ne bi zmočila las, pa je dala na glavo — otrokov dežni plašč iz polivinila.

Ali je to prav? Menim, da bi mati laže prenašala mrzle kaplje kot pa otrok, njeni frizuri pa dež tudi ne bi dosti škodoval. Če pa polaga mati več pozornosti negi svojih las kot pa svojemu otroku in s tem postavlja na kocko njegovo zdravje, je pa to žalosten pojav, na katerega sicer pri nas le redko naletimo!

Drejo

„Gospa“ čebula

Dve čebuli, ki sta zrastle na nekem polju v bližini Zirovnice na Gorenjskem, sta se takole pogovarjali v skladišču v Ljubljani.

Prva: »Kako so me le mogli vreči v isti koš s teboj. Pha! Mene so kupili za 70 dinarjev, tebe pa...«

Druga: »Kaj zato, če so zame plačali le 35 dinarjev. Nisem zato nič manj vredna kot ti!«

Čuden pogovor, kaj?

No, takole je bilo: Nekako pred štirinajstimi dnevi so prišli zastopniki nekega trgovskega podjetja s sadjem, ki ima svoj sedež na Gorenjskem, v Zirovnico po čebulo. Domeni! So se za ceno 35 dinarjev. Da tu je bilo vse prav! Ko pa so čez dva dni spet hoteli kupiti čebulo, je niso več dobili po stari ceni. Poskušali je na 40, nato na 50, 60 in slednjič na 70 dinarjev. — In to pri proizvajalci!

Po čem pa jo pšenejo potrošniki? — Prepričano so zame!

Komentar? — Ne, ni ga trebal! Pač pa je treba napraviti spomenik »socialističnim trgovskim morali!«

I. A.

Oktober - mesec varčevanja v Škofji Loki

Varčevanje sploh, zlasti pa denarno varčevanje, ima v današnji stopnji našega gospodarskega razvoja poseben pomen. Denarni prihranki, ki jih zbirajo denarni zavodi, prinašajo posebne koristi vlagateljem, ker se obrestujejo, služijo pa tudi skupnosti, ker se sredstva uporabljajo za uredničevanje planskih gospodarskih nalog.

Ceprav pri nas hranilne vloge stalno naraščajo, varčevanje še ni doseglo vseh razvojnih možnosti. Precejšen del denarnih sredstev, ki ležijo nekoristno po raznih skritih in nezanesljivih mestih, je še moč mobilizirati v hranilno vlogo.

Da bi poživili in še bolj razvili smisel za koristen način varčevanja s hranilnimi knjižicami, je v oktobru — mesecu varčevanja, Komunalna banka v Škofji Loki za področje ObLO Škofja Loka, Zeleniki, Ziri in Gorenja vas razpisala

nagrado v obliki hranilnih knjižic

1. vsem novorojenčkom v mesecu oktobru,

2. učencem in dijakom za najboljšo nalogo »Koristi denarnega varčevanja«,

3. vsem izžrebanim vlagateljem, ki bodo v mesecu oktobru vložili na svojo hranilno knjižico pri KB Škofja Loka primeren znesek.

Nameravana akcija hoče predvsem vzbuditi smisel za varčevanje pri naših najmlajših, ki naj bi postali pridni varčevalci in skrbni graditelji socialistične domovine. Po drugi strani pa naj bi ta akcija povečala število novih vlagateljev in ponovno opozorila imetnike hranilnih knjižic na individualno in splošno korist varčevanja.

Starši! Hranilna knjižica, čeprav z majhno začetno vlogo, bo s stalnimi, čeprav manjšimi vlogami postajala vedno bolj interesantna in koristna za vas in za bodočnost vaših otrok. Hkrati pa boste vzbudili v otroku smisel za varčevanje in ga vzgojili v pametnega gospodarja.

M. M.

Cene na živilskem trgu v Kranju

Kljub temu, da se je sneg že močno približal nižinam in da je mraz začel pritiskati, je bil v ponedeljek živilski trg v Kranju prav dobro založen. Manjkalo ni skorajda ničesar. Kaj pa cene?

Zabeležili smo:

Cebulo so prodajali po nič manj in nič več kot 90 do 95 dinarjev za kg; glavico česnja po 15, jajca od 20 do 22 dinarjev za komad.

Kilogram krompirja je »notiral« 12 dinarjev, kg zelja 20, fižol od 60 dinarjev naprej.

In sadje?

Česnje 35 do 40 dinarjev kg, kg zgodnjih jabolč od 20 do 25 dinarjev, liter orehov 70 do 80 dinarjev. Druga sva sadja pravzaprav ni bilo.

Značilno za cene na živilskem trgu v Kranju pretekli ponedeljek je, da so se močno razlikovale za istovrstno blago, dasiravno ni bilo med blagom bistvene razlike v kakovosti!

MLADINSKI TEDEN V KAMNIKU
Tek v vrečah je bil najbolj zabavna točka tekmovanja pionirjev v okviru Mladinskega tedna v Kamniku

OB KONCU MLADINSKEGA TEDNA V KAMNIKU

KAR 3) PRIREDITEV SO PRIPRAVILI

V nedeljo je bil v Kamniku zaključen Mladinski teden, ki ga je organiziral komite LMS Kamnik. Vsa kamniška mladina se je združila na skupnih prireditvah, kar je dalo mnogo koristnih pobud za množično sodelovanje na športnem in kulturnem polju.

Pokrovitelj Mladinskega tedna, zvezni poslanec tov. Tomo Brejce, je ob otvoritvi izrazil toplo priznanje organizatorjem in zadovoljstvo nad vsem, s katero se je mladina lotila do sedaj največje prireditve v Kamniku. Na velikem mladinskem zborovanju na Duplici je, prisrčno pozdravljen od množice, ponovno povzel besedo tov. Brejce. Primerjal je razmere, v katerih je rasla generacija pred vojno, ko je bila pravica na strani bogatih. Pozival je na boj proti gospodarski zaostalosti na naši vasi in pokazal na naloge, ki čakajo novo generacijo v bodočnosti. Kulturna prireditev, ki jo

je pripravilo prosvetno društvo »Svoboda« na Duplici s pevskimi točkami, recitaljmi in folklornimi nastopi, je bila lepo pripravljena in toplo sprejeta.

PODELITEV NAGRAD

Zmagovalci na številnih športnih tekmovanjih so ob zaključku mladinskega tedna prejeli nagrade. Kako veliko je bilo zanimanje za tekme, je razvidno že iz števila sodelujočih. Samo tekem pionirjev in cicibanov se je udeležilo 400 tekmovalcev! Trije so prejeli najlepše nagrade tekmovanja: Vespa skiroje! Lepe nagrade so osvojili tudi zmagovalci v šahovskih, atletskih in ostalih športnih tekmah.

Ko ob zaključku mladinskega tedna ugotovljamo uspehe prireditve — skupno jih je bilo 30 — moramo izreči priznanje vsem organizatorjem s tov. Cvirnom na čelu! Z.

Dopisujte v Glas Gorenjske

Organizirano delo prinaša najlepše uspehe

Kradla sta vsem in sebi

F. R. iz Suhe pri Skofji Loki ter J. Z. iz Hoste pri Skofji Loki sta vedela, da je neki delavec v gramoznici na Trati našel ročno dvigalo. To dvigalo je izgubil šofer podjetja »Transturist« iz Skofje Loke. Vedela sta tudi, kam je ta delavec spravil to ročno dvigalo. Domenila sta se, da ga bosta ukradla. Nekega dne v maju lani sta ga vzela v baraki komunalnega podjetja Skofja Loka in F. R. je dvigalo prodal za 2400 dinarjev. Sodišče je zaradi tatvine vsakega obsodilo na 3 mesece zopora pri upoštevanju, da sta to napravila na škodo splošnega ljudskega premoženja.

Lažna ovadba ni uspela

M. T. iz Bukovega vrha je v tem letu sprejela od svoje sestanovke 6 m blaga v vrednosti 8000 dinarjev, z namenom, da ga shrani. Ko se je sestanovka odselila od M. T., je zahtevala od nje blago. M. T. pa je izjavila, da ji je bilo blago ukradeno. Tako je povedala tudi organom ljudske milice in s tem v zvezi naredila tudi ovadbo. V času kazenskega postopka pa se je ugotovilo, da je M. T. to blago skrila z namenom, da ga zataji in oddala lažno ovadbo. Za obe kaznivi dejanji jo je sodišče obsodilo na 3 mesece zopora.

Neprevidnost se mu je maščevala

Slepega invalida je oškodoval

F. L. iz Skofje Loke se je zagovarjal pred sodiščem zaradi tatvine. 1. julija letos je v popoldanskih urah, na kopalšču v Skofji Loki, vzel nekemu oskrbovancu Doma slepih iz Skofje Loke, medtem ko se je kopal, iz njegovega zadnjega žepa ročno mosko uro. Ura velja 8000 dinarjev. Obdolženi se je sicer zagovarjal, da je uro našel in jo odnesel domov, najdba pa ni prijavil, ker je mislil, da jo bosta tisti, ki jo je izgubil, sam prišel iskat. Vendar je sodišče ugotovilo, da je bila ura ukradena in mu je ob upoštevanju njegove neodkritosti in dejstva, da je dejanje napravil slepemu invalidu presodilo 4 mesece zopora.

Gorenjske bodice

Odkar sem naložil na rame šesti križ, se mi pa res otepa. Vse sorte težave so me že obiskale — od umetnih zob do revmatizma. Veste — revmatizem se me drži kot klop, zobno protezo sem pa koj izgubil. Kratko in malo — ni je. Vse sem že premetel, vse preiskal, še Marjanino gofijo sem prekontroliiral, če ni morda ona segla po moji protezi. Pa sem jo čisto po krivici obdolžil. Proteze ni in je ni! Čudno se mi pa zdi, da sosedov čuvaj Sultan zadnje čase spet kosti gloda. Kar premislate — uboga pasja para pred mesecem že jeter ni mogla prežvečati, zdaj pa tre kost kot orehe. Ga bom že ob priliki zasočil. Moj dun — če ima mreina majo protezo...

Hujše je pa z mojim revmatizmom. Od zadnjega dežja me daje kot sam hudir. Zadnje dni sploh nisem zapustil hiše. Seveda Marjana — ta cekar babji, pravi: »Prava figa!« — Ja, vraga, kdo bo pa bodice pisal, če bom sedel doma. — Le nič se ne bojte! Za danes imam še nekaj stare, nasoljene zaloge, do prihodnjic bom pa že na kakšno sorto prebral revmatizem.

No, pa začnimo! — Pred dobrim tednom sem izstopil na postaji Podhom in jo mahnil proti Zgornji Gorjam. Došel sem moža, ženo in dvoje otrok, ki sta se marljivo podajala v nezaščiten sadovnjak ob cesti in se vračala na cesto s polnimi žepi sadja. Le tega sta odlagala v materino torbo in se vračala v sadovnjake. Ko sem mladšega dečka opozoril in mu pojasnil, da je kraja grda stvar, je bil pa ogenj v strehi. Seveda sem s tem otrokovo mater grozno razžalil. Zabrulila mi je:

»Narava daje sadje za vse nas, ne samo za nekatere.«

»Res je, gospa,« sem začel misljonariti. »Narava pripada nam vsem, vendar moramo ločiti tujo in svojo lastnino. Res da denarja nimate na pretek, pa tudi to vem, da je otrokom sadje nujno potrebno, toda tu je še stvar vzgoje, kajti, kar se Janezek nauči...«

Pa sem jo dobil kot po nosu. Gospa me je kaj čedno zavrnila, češ da naj skrbim za svoje pamže, če sem jih sploh sposoben imeti, njene otroke pa naj pustim pri miru.

Tokrat sem se ustavil tudi na Bledu. Nič takega nisem odkril, čeprav vem, da je grehov, zlasti v tukajšnjih gostinskih podjetjih, na pretek. — Kar vidim vas, vrli gostinci, kako si manete roke in mi kažete osle! Le čakajte — prihodnjic bo pa v vas treščilo. Pripravite si strelodele!

Trenutno pa res ne bi vedel kaj prida povedati. Le to vem, da je nasproti hotela »Union« na Bledu nekaj neodanih lokalov, ki jih menda hrani lastnik za »boljše čase«. Dvomim, če je posebno pametno, da ti prostori neizkoriščeni samevajo na tem prometnem kraju. Menda so lastnika že večkrat vprašali, če jih odda v najem, pa je doslej še vedno lakonično odvrnil: »Sedaj še ne!«

Zdaj bom pa še Kranjčanom rešilo grehov nabrenkal, da ne bodo mislili, da so svetniki!

Prebivalci, zlasti pa gospodinjice s Primskovega pri Kranju, se zadnje dni pritožujejo nad kruhom, ki ga peče pekarna na Primskem. Odkar je odšel pek Jakšič na dopust in je le-tega zamenjal pek iz Mestne pekarne, imajo precej bogatejšo izbiro. Lahko namreč kupujejo na pol pečen ali pa zažgan kruh. Stvar okusa! O malomarnem peku pa krožijo precej »okrogle« govornice...

Rojstva, poroke in smrti na Jesenicah

Nr. Jesenicah so v času od 1. 10. 1956 do 8. 10. 1956 rodile:

Skoda Danica, gospodinja z Jesenic — dečka, Miljač Marija, blagajničarka z Bleda, Zelenč — dečka, Hribar Marija, uslužbenka z Bleda, Zagorice — deklico, Kalan Emilija, poslovodkinja z Ljubnega — deklico, Praprotnik Marija, gospodinja iz Most — deklico, Trček Marija, tov. delavka z Jesenic — dečka, Vinter Dragica, gospodinja iz Kranja — deklico, Bizjak Frančiška, frizerka z Jesenic — dečka, Novak Romana, gospodinja z Jesenic — deklico, Dermota Antonija, vzgojiteljica iz Kamno gorice — deklico.

POROKE

Moškat Ernest, železničar iz Mojstrane 23 in Dolžan roj. Jesenko Leopolda, čuvajka iz Mojstrane, št. 23, Oštr Rudolf, tov. delavec z Blejske Dobrave 66 in Trseglav Marija, tov. delavka z Blejske Dobrave št. 66, Frelih Alojzij, soboslikar z Jesenic, Cesta Brat in enot. 32 in Fugina Pavlina, bolničarka z Jesenic, Cesta Brat in enot. 32, Mihelič Jožef-Danilo, strojevodja z Jesenic, Tomšičeva 4 in Omejec Doroteja, medicinska sestra z Jesenic, Staneta Bokala 6, Leber Ludovik, zidar z Jesenic, Cesta v Rovte 7 in Zajec Jožefa, poljska delavka z Ovisi pri Podnartu, Poznik Vasilav, kovač iz Trojeglave št. 1 in Kordež Marija, tov. delavka z Jamnika št. 6.

SMRTI

Zidar roj. Pristavec Avgušтина, invalid, upokojenka, stara 44 let, umrla na Jesenicah, nazadnje bivajoča na Jesenicah, Koroška c. št. 4.

Vzgoja vajencev poseben problem

V ponedeljek je bilo zasedanje delavskega sveta v kranjskem podjetju »Kovinar«, ki so ga udeležili tudi predsednik Občinskega sindikalnega sveta Kranj Ivan Bečan. Pregledali so uspehe in pomanjkljivosti dela v podjetju in razpravljali o izvršitvi plana v prvih osmih mesecih.

»Kovinar« je pravzaprav eno naših najmlajših podjetij. Se v začetku letošnjega leta je bilo to podjetje ena sama delavnica brez organiziranega dela. Delo so opravljali brez vsakršnega plana in tehnične dokumentacije. Novo vodstvo je pričelo s krepkim delom. Treba je bilo preusmeriti proizvodnjo — opustiti so vodovod in centralno kurjavo ter začeli z remon-

tom in izdelovanjem tekstilnih strojev. Edino, kar je omogočilo ta hiter preokret je bilo — dobiti dober kader in poskrbeti za organizacijo dela. Uredili so komercialno in računovodsko službo, ustanovili konstrukcijsko, kontrolno, razdelilno so eno samo delavnico v oddelke — ročno in strojno delavnico, montažo tekstilnih strojev, splošno montažo in kasneje tudi montažo pletilnih strojev.

Uspehi so se pokazali nepričakovano hitro. »Kovinar« je danes drugo podjetje s to dejavnostjo v državi (prvo Tekstilstroj Zagreb). Razen remonta tekstilnih strojev in nekaterih uslug so osvojili proizvodnjo že vrste artiklov: križno navijalne stroje, stojala za osnovne in snovalne valje, osnovne in snovalne valje, pletilne strojčke, pripravljajo pregledovalne in merilne stroje in druge lastne konstrukcije. Večjo produkcijo pa jim onemogoča nepopoln in že iztrošen strojni park. Računajo, da bi proizvodnjo lahko povečali za več kot 30%, če bi maksimalno izkoriščeni strojni park povečali za: rezkalni stroj, brusilni za 3-

DOBIČEK ZA IZBOLJŠANJE DELOVNIH POGOJEV

Ob koncu je delavski svet sklenil, da ustvarjenega dobička 672.000 dinarjev letos ne bodo razdelili. Ta denar bo mnogo bolj koristil, če ga bodo v skupnem znesku porabili za izboljšanje higiensko-tehnične zaščite in nabavo nekaterih sredstev, ki so nujno potrebna v proizvodnji. Kolektivni zaslužki za to odločitev vso pohvalo.

Občina Tržič skrbi za zaposlitev delavcev

Večje potrebe so po moški delovni sili — Primeri izkoriščanja otrok — V kratkem poklicna svetovalnica

Zaposlevanje delavcev v Tržiču je za delo v tovarni. Izdana ji je bila več ali manj sistematično in redno ter o brezposelnosti skoro ne moremo govoriti. Trenutno se izkazuje večja potreba po moški delovni sili. Vključevanje mladine v uk se je v Tržiču te dni zaključilo in je na novo sprejetih nad 90 mladincev, čeprav Bombažna predilnica in tkalnica ni sprejela vajencev za tekstilno stroko in je za sedaj ukinila prvi letnik. Sprejela pa je 25 mladincev, ki niso imeli zadostno šolske predizobrazbe in se niso mogli vključiti kot vajenci.

Komaj 14-letno hčerko, ki mora so obiskovati šolo, je poslala mati k referentu za delo, da jo zaposli. Po naročilu matere je hčerka izjavila, da jo stara 15 let. Ker je bilo službeno mesto prosto, je dekletce dobilo na potnico za zdravniški pregled in nato

za delo v tovarni. Izdana ji je bila delavska knjižica na podlagi prijave z napačnimi podatki, ki jo je napisala deklica s pomočjo matere. Mati je otroku zabičala, da mora povsod povedati, da je eno leto starejša. Tako je deklica vsako jutro hodila iz vasi Senično v šolo v eno uro oddaljeni Tržič. Ob 12. uri je po končanem šolskem pouku tekla spet eno uro daleč domov, da jo kosila in spet pravočasno prišla na delo v tovarno, kjer je delala do desetih in se nato pozno vračala domov. V tovarni je po naročilu matere in sestre prosila, da bi delala samo popoldne, ker zaradi »boleznj« doma ne more delati popoldan. V tovarni so ji seveda ustregli.

Oblasti so hitro prišle na sled izkoriščanja in predale zadevo sodišču.

J. V.

„Tista zlodjeva baba ...“

Tudi tisto soboto, ko se je Jernej Gregorin vozil z večernim vlakom proti skalnati strani, je bil vlak, kot bi naračil, prenatrpan s potniki. Salabolsko previdno si moral predstavljati noge, če si hotel obvarovati svoja kurja očesa.

»Podnart-Kropa!« je zaklical sprevodnik.

»Ješ, Marija! Ali bom utegnila izstopiti?« je tarnala neka ženska, ko je zapuščala kupe. Pri tem se je tako nerodno obračala, da je razbila šipo.

»Sprevodniku javite svojo nerodnost!« je Gregorin dobrotno naročil ženski. »In tristo dinarjev pripravite, da ne boste imeli nepotrebnih sitnost.

»I, kaj bi!« je zagodrnjala ženska. »Konduktar ni videl črepij in tudi slišal ni, ko so padale.« Vi pa molčite!« je še pristavila in se gnetla proti izhodu.

»Ne praskaj se tam, kjer te ne srbijo!« je zamomljal starejši spotopnik.

»Če je vsem prav, je meni tudi!« je užaljeno pripomnil Jernej Gregorin. Naslonil se je na steno ter zadremal.

»Jesenice — za Bled-Bohinj prestopiti!« je predramil Jerneja Gregorina sprevodnikov glas.

»Spoštovani tovariš — šipa je razbita,« je ugotavljal železničar službeno. »Ko sem prevzel službo, je bila cela. Treba jo bo plačati. Poslednji potnik ste v kupeju.«

V Jerneju Gregorinu je zavrelo. »Oprostite, tovariš sprevodnik, šipo je razbila ženska, ki je izstopila v Podnartu.«

»Šipo boste plačali!« je službeno zavrnil sprevodnik ubogega Jerneja Gregorina. »Pojdite, prosim, z menoj v prometno pisarno!«

Jernej Gregorin je samozavestno sledil sprevodniku. — Prometnik je kratko, brez posebnih ceremonij, odločil: »Plačali boste! Zadnji potnik ste bili v vozu. Položite tristo dinarjev na mizo in konec besedi! Sicer pa, čemu razpravljati! Legitimirajte se!«

»Prosim!« je kratko odgovoril Jernej Gregorin ter pomolil svojo legitimacijo državnemu uslužbencu pod nos.

»In dostojni bodite, sicer se vam utegne še kaj drugega pripetiti!« je na Gregorinovo kretnjo pripomnil prometnik.

»Nedostojnost, spoštovani, se je spočela pri Vas,« je zavrnil Jernej Gregorin službojočega.

Dežurni uradnik, ki se je imel za pametnejšega, je molčal ter beležil in nato vrnil užaljenemu Jerneju Gregorinu legitimacijo.

Nekaj dni pozneje je prišlo na upravo urada, kjer je Jernej Gregorin služboval, pismo z Direkcije državnih železnic.

»Upravo se naproša, da izterja od tamkaj nameščenega uslužbenca Jerneja Gregorina znesek din 620 (z besedami: šest sto dvajset dinarjev) za razbito šipo in za predpisane upravne stroške...«

»Ničesar ne plačam!« je robantil Jernej Gregorin.

V svoji razdraženosti je sedel za mizo ter napisal odgovor na terjate: »Jaz, podpisani Jernej Gregorin, sem v polni meri izpolnil svojo državljansko dolžnost. Ženski, ki je v Podnartu razbila šipo, sem svetoval, da prijavi

nesrečo sprevodniku. Službo policaja nisem v nobenem primeru dolžan opravljati!«

Jernej Gregorin bi se lahko zaradi svoje trme imenoval Jernej Trdoglav. Trd in neizprosni, kakršen je bil, se tudi sodnemu pozivu ni odzval. Sodišče ga je v odsotnosti obsodilo na plačilo šipe, poravnavo upravnih in sodnih stroškov — vsega: tisoč osem sto petinsedemdeset dinarjev.

»Skoraj dva jurja so mi naprtili zato, ker sem vestno opravil svojo državljansko dolžnost,« je rentočil Jernej Gregorin-Trdoglav ter udarjal s pestjo po mizi.

Po neskončno dolgih treh mesecih je bila rana zaceljena. Jernej Gregorin je spet prejel polno plačo in to se je moralo proslaviti.

»V Ljubljano bom romal; prijateljčkov je tam na pretek!« je modroval Jernej, ko je šel bankovce — preleto neokrajeno plačo.

Rečeno — storjeno! — Gregorin se je peljal v Ljubljano.

Veš prevzet je bil od lepote doline Save, ko mu je udarilo na uho: »Podnart-Kropa!« Zdrnil se je iz sanj ter se razgledoval po železniškem vozu. Brezbrižno je opazoval potnike, ki so vstopali in se po nepotrebnem gnetli in pehali, kajti voz je bil skoraj prazen. Zdajci se je zdrnil. Med potniki je zagledal žensko, tisto žensko, ki je takrat ubila šipo, on pa je moral plačati tisoč osem sto petinsedemdeset dinarjev.

»To je tista zlodjeva baba, ki je pred meseci ubila šipo — jaz, ubogi Jernej Gregorin, pa sem moral plačati celih tisoč osem sto petinsedemdeset dinarjev,« je zaklical Gregorin ter pokazal s prstom na žensko, ki je stala med vrati.

Potniki so se spogledali, ženska pa se je pričela s kroparskim naglasom braniti: »Zlodjeva baba mi je rekla! Tista zlodjeva baba je rekla! Vsi ste ga slišali. Cakaj, tista zlodjeva baba ti bo že pokazala!«

»Tovariš miličnik,« se je obrnila do službojočega miličnika, »tista zlodjeva baba mi je rekla. Zapišite ga! Tola ga bo, tista zlodjeva baba, vi boste pa pričali! Šipo in stroške, ki jih je plačal tovariš, bo plačal tista zlodjeva baba, tovariš bo pa plačal za tisto zlodjevo babo! Zlodjeva baba bo dražja od šipe, zlodjeva baba je preklensko draga!«

In? Organ Ljudske milice je opravil svojo dolžnost... Stvar je prišla pred sodišče, ki je Jerneja Gregorina — Trdoglava kaznovalo (tako je zahtevala užaljena stran) na tisoč pet sto dinarjev za žalitev, povračilo potnih stroškov in — umemo! — plačilo sodnih stroškov, kar je zneslo dva tisoč pet sto dinarjev.

Naj bo, ker je bilo prvič. Drugič bo dražje,« je grozila tožnica, ko je poravnala stroške za šipo. »Vi, tovariš, pa odštete svoj delež! In to si zapomnite: Zlodjeva baba je draga!«

V. D.

Delo in življenje Glasbene šole v Kranju

Ravnatelj glasbene šole, tovariša Liparja, ni lahko najti; dolžnosti mu namreč nalagajo obilico dela. Kljub temu pa sem imel srečo, da sem ga našel samega, in ga prosil za kratek razgovor, o glasbi, glasbeni vzgoji na šoli, o profesorjih, učencih in njih starih, in končno tudi o težavah, željah in finančnih vprašanjih.

Takole je pripovedoval:

»Glasba je duševna hrana, ki človeka plemeniti, mu daje vedrino in znanost. Prav zato je glasbena vzgoja nujno potrebna, če hočemo glasbeno delo pravilno poslušati in ga pravilno oceniti. Se bolj je glasbena vzgoja potrebna poklicnim glasbenikom in amaterjem, ki hočejo glasbo posredovati poslušalcem.

Letos smo sprejeli v šolo 258 gojencev, kar je doslej najvišje število. Kriterij za sprejem je bil zelo strog; sprejeli smo le one, katerih stopnja znanja in poslušanja je ustrezala zahtevam naše šole.

Pouk klavirja obiskuje 150 gojencev, pouk violine 74, violončela 12, pouk kontrabasa 2, trobila 8, solo - petja pa se uči 12. Za vse gojence imamo 17 učnih moči, ki z največjo prizadevnostjo in potrpežljivostjo ter z bogatim strokovnim znanjem usposablja mlade moči.

Ze dlje opazujemo, da so otroci, rojeni po osvoboditvi, glasbeno bolj nadarjeni, imajo večjo voljo do učenja; seveda je pri tem važna tudi pomoč staršev, ki že samo s tem, da delajo otroku družbo pri učenju, pomagajo učencu preko težav in dolgočasnja, zlasti v prvem letu glasbenega študija.

ja. Lahko trdimo, da je pri teh gojencih uspeh mnogo boljši. Taki starši so dobri vzgojitelji, čeprav niso glasbeno izobraženi.

GLASBENO SOLANJE PREDŠOLSKIH OTROK

Lansko leto smo napravili nekaj prav uspešnih poskusov. Sprejeli smo nekaj predšolskih otrok — seveda glasbeno nadarjenih — jim dali male gosli in pouk se je začel. Vodil jih je priznani glasbeni pedagog, profesor Stanič; uspeh ni izostal. Ze v prvem letu so dosegli prav lepe uspehe, na javnih produkcijah so želi priznanja.

Starši so radovedni; radi bi namreč, da bi njihovi otroci sodelovali na glasbenih produkcijah. Mi pa se držimo pravila: Le najboljši naj nastopajo! V ta namen prirejamo interne produkcije, kjer starši in ostali ljubitelji glasbe lahko slišijo in ocenijo posameznika kakor tudi delo vzgojiteljev. Kot posebno zvrst glasbene vzgoje smo v lanskem letu uvedli tudi produkcije s podrobno razlago, kar je našlo pri publiku ugoden odmev. Na teh produkcijah sodeluje tudi mladinski orkester, ki ga z vso prizadevnostjo vodi prof. Fajon. Iz našega zavoda je letos odšlo na Srednjo glasbeno šolo 5 učencev; le-ti bodo nadaljevali z glasbenim študijem, ostali pa se udeležujejo pri raznih prosvetnih društvih.

Zaradi objektivnih težav doslej ni bilo moč posvetiti posebne pozornosti trobilom, kar pa je nujno, če hočemo

orkestrom pomagati iz zadrege. Letos smo se odločili tudi za pouk flavte, pozavne, rogov, oboe in klarineta. Volje je dovolj, manjkajo nam le finančna sredstva za uspešno uresničenje naših načrtov. Ko bomo dobili ustrezen prostor, bomo začeli tudi z mladinskim pevskim zborom.

Izkušnje in potrebe nas nenehno opominjajo, da naša stavba ne ustreza več svojemu namenu. Rabili bi vsaj 6 učilnic in koncertno dvorano. Le-ta bi razbremenila ostale prostore, ki zavoljo neakustičnosti niso primerni. Tu bi lahko nastopali pevski zbori, orkestri, operni in koncertni pevci in vse glasbene produkcije našega zavoda.

Leta 1909 je bila v Kranju ustanovljena glasbena šola, torej bomo v letu 1959 praznovali 50-letnico obstoja. Zadržno upam, da bo za to lepo obletnico naša hiša spremenila svoje lice. — Glasba in petje bosta tudi v bodoče opravljala svoje poslanstvo, osrečevali in oplemenitili milijone ljudi in poživljali družabno življenje.

S. A.

V SREDO ZVEČER JE BILA V PREŠERNOVEM GLEDALISCU PREMIERA LINHARTOVE KOMEDIJE »TA VESELI DAN ALI MATICEK SE ŽENI«. KRITIČNO OCENO UPRIZORITVE BOMO OBJAVILI V PRIHODNJI PETKOVI STEVILKI
NA SLIKI ANKA CIGOJEVA KOT NEŽKA IN JOZE PRISTOV V VLOGI MATICKA

Škofjeloški arhiv - okno v preteklost

Arhivske ustanove, doslej redke in v širših krogih malo upoštevane, postajajo vedno številnejše. Danes je v naši državi 72 arhivskih ustanov s 470 nameščenici, med temi 170 arhivarjev. Ker postajajo arhivi s svojim dokumentarnim gradivom za razna raziskavanja nepogrešljiva, je razumljivo, da raste tudi njihov pomen. Nekdaj so se zanimali za arhivalije same znanstveniki, medtem ko je danes povpraševanje po arhivalnih virih kar splošno. Ze dijak srednje šole išče pisanih virov za svoje naloge, gospodarstveniki za razne gospodarske probleme itd. Vsakdo, ki prime za pero, se želi nasloniti na verodostojne pisane virov. Zal pa arhivske ustanove ne morejo vedno ustreči gostom, ker so bile mnoge arhivalije uničene. Omenjeno dejstvo nas opozarja, da moramo posvetiti pisanim dokumentom večjo skrb in nego ter da se moramo zavedati važnosti in pomembnosti tega gradiva.

Obstoje arhivske ustanove v kakem kraju kaže na visok kulturni nivo prebivalstva. Tako je tudi Škofja Loka pokazala visoko kulturno zrelost, ko je pred dvajsetimi leti, obenem s snovanjem svojega muzeja, pričela zbirati tudi starejše pisane dokumente in tako do danes ustvarila obsežno in dragoceno arhivsko zbirko.

Po času segajo arhivalije loškega muzejskega arhiva v 12. stoletje, teritorialno pa zajemajo nekdanje loško gospostvo: Poljansko, Selško dolino in Sorško polje. Najstarejše arhivalije poseduje naš arhiv v mikrofilmih posnetkih iz Münchenskega državnega arhiva. Da bi mogel le-te vsakdo uporabljati, se postopoma izdelujejo njihove fotopovečave. Za starejšo zgodovino našega teritorija so to edini in nenadomestljivi viri, ki bodo osvetlili doslej še malo poznano starejšo zgodovino.

Cehovska zbirka s pergamentnimi listinami, urbarji itd., ki segajo nazaj v 18. stoletje, osvetljuje obrtniške življenje in delo v srednjeveškem mestu. To zgodovinsko sliko dopolnjujejo listine mesta Loke, ki prikazujejo upravo in gospodarsko dejavnost srednjeveške Loke.

Ohranjena je tudi prva zemljiška knjiga za loškega gospostva iz 18. stoletja, ko je državna oblast pričela posegati v doslej neomejene pravice zemljiškega gospoda.

Iz graščinskih arhivov domačih graščin je razvidno stanje podložnikov in njihov odnos do fevdalne gospode. Posebno zanimiv je arhiv visokih Kalanov, ki nas povede v svet Tavčarjeve, »Visoke kronike«, in nam pomaga ločiti zgodovinska dejstva od zgodb Tavčarjeve domišljije. — Arhivi prosvetnih, obrtnih in fizikalnih društev nudijo pogled v opredeljenost, dejavnost in vsestransko razgibanost Ločanov. — Nekaj dokumentov loške Narodne čitalnice iz leta 1863 in Bralnega društva iz leta 1892 kažejo prizadevnost Ločanov za kulturni dvig mesta in za utrjevanje narodne zavesti.

— Zelo obsežen je arhiv loške mestne občine, ki pa, žal, ni popoln. Vendar nam v precejšnji meri prikazuje dejavnost mestne občinske uprave in gospodarski razvoj mesta. Loški župniški arhiv je dragocen vir za gibanje in statistiko prebivalstva. — Pogled v razvoj šolstva nam nudi šolski arhiv od leta 1848 dalje. — Ureditve gozdnega gospodarstva v nekdanjem sodnem okraju Škofja Loka, lahko spoznamo iz obsežnega gozdnega in lovškega arhiva ter arhivalij drevesnice v Stari Loki. — Posebno zbirko tvorijo arhivalije najnovejše zgodovine NOB. Kakor je bilo osvobodilno gibanje med seboj povezano po vsej Gorenjski, tako tudi naši dokumenti ne nudijo gradiva samo za domačo zgodovino, temveč za večji del Gorenjske. Življenje in borbo med okupacijskimi leti na loškem teritoriju osvetljuje tudi bogata fotografska zbirka NOB.

Marsikje se kopičijo starejše arhivalije, ki tekočemu uredniškemu poslovanju ne služijo več. Pogosto se zgodi, da se kot nepotrebno in nerabno breme znajde v odpadcu. Naj bi se

zavedali vsi, ki store kaj takega, da s tem naredijo zelo nekulturno dejanje in nepopravljivo škodo. Mesto za tak material je v državnih in lokalnih arhivih. Z zastopniki arhivskih ustanov, ki bodo obiskali urade, ustanove in podjetja, naj uredi oddajanje arhivalij v skupne zbirke, kjer bodo dostopne še vedno njim, pa tudi ostalim interesentom.

Dolžnost nas vseh je, da ohranimo zgodovinske virov skupnosti in bodimo rodovom.

G. D.

FILMI, KI JIH GLEDAMO

„Gog“

Ameriški film »Gog« sodi v zvrst utopičnih futurističnih filmov, ki so v zadnjih letih povsod po svetu pridobili veliko priljubljenost — vendar moramo vnaprej povedati, da ni med najboljšimi svoje vrste. Godi se v bližnji prihodnosti, zamišljeni v vojni psihozi preteklih let: dve veliki sili se borita za nadmoč v vsemirju. Pri tem druga, neznana velika sila s pomočjo robotov ovira ameriškim znanstvenikom izdelavo vsemirske postaje. Pride do majhne volunske vojne, v katero posežejo tudi reaktivni bombniki in lovci obeh strani — s pomočjo pogumnega »njega« in lepe »nje« pa se stvar seveda srečno konča, sovražnik je potolčen in Amerikanci izstrelijo svojo raketo v vsemirje, s tem pa si tudi zagotovijo nadvlado nad vsem svetom. Svojevrstno »reševanje« svetovnega miru!

Edina zares dobra stran tega filma je nekaj poljudnih prikazov dela in uspehov moderne nuklearne in elektronske znanosti — vendar je vsebina filma kljub silni napetosti, v kateri stalno drži gledalca, le preveč otročja. Morali bi biti silno lahkoverni, da bi verjeli hollywoodskim prerokom iz »Goga«!

mm

„Leteča vraga“

Te dni vrtijo v kinodvoranah po Gorenjskem ameriški film »Leteča vraga«, v katerem Stan Laurell in Oliver Hardy z resnimi obrazy pope-ljeta gledalce mimo vseh mogočih in nemogočih komičnih peripetij. Vse se seveda zanju srečno konča.

Film nudi uro in pol prijetne zabave in sproščene smehe, zategadelj si ga bo prav gotovo ogledala zlasti mladina, pa tudi strejšim bo zdrknila po obrazu marsikatera solza smeha.

—ke

„Čudežni otrok“

Med številne povprečne filme ameriške povojne filmske produkcije, ki pa vendarle nudijo gledalcu nekaj zabave, sodi tudi film »Čudežni otrok«. Film pripoveduje zgodbo o mladi umetnici — pianistki, ki se v borbi za vsakdanji kruh poslužuje zvijače in se naposled po bolj ali manj domiselnih zapletljivih preločeh dobeveznega »happy end«. Seveda je zgodbi dodan še obvezni ljubezenski trikot.

Režiser je prikazal v filmu dobršno mero smisla za situacijsko komiko in hiter filmski tempo, medtem ko glavna protagonistka, Juno Allison in Van Johnson uspešno rešujeta svoji vlogi in s tem nudita gledalcem uro in pol prijetnega razvedrila. — Verjetnost zgodbe pa je drugo vprašanje.

M. A.

—aa

NEŽNOSTI, KI JIH BESEDE NE MOREJO IZRAZITI

Pred kratkim je gostovala na Golniku tov. Piccolijeva iz Kranja — menda prvič v Jugoslaviji — s predstavo mimične igre. Tudi če ne upoštevamo svojstven značaj te zvrsti umetnosti, ki nam je skoro vsem še nepoznana, je tov. Piccolijeva s svojim nastopom pri občinstvu prav lepo uspela. Vsaka točka sporeda je žela topel aplavz, pri eni točki pa so gledalci izrazili svoje odobrenje celo s spontanim ploskanjem med samim izvajanjem.

V naših dnevnikih smo že brali nekaj bežnega o mimični igri, tako o »mojstru molka« Marcelu Marceauu in o »šoli za mim« (v sklopu »šole za dramsko umetnost« gledališča »Piccolo Teatro della Citta di Milano«. Tov. Jože Tiran je omenil v svojem članku »Na obisku pri P. T. v Milanu«, da mimsko igro »sploh po svetu čedalje bolj cenijo kot samostojno umetniško zvrst, pa tudi kot sestavni in bistveni element gledališke igre.

Ce bi iskali po zgodovinskem izvoru mima, oziroma nastanka neme mimične igre, bi ugotovili, da obstoji mim, odkar je bil človek sposoben misliti. Na odrih vzhoda (Kitajska, Malaja, Indonezija itd.) živi mim odkar pomni-jo.

V Evropi je začel ustvarjati po prvi vojni prof. Etienne Decroux, veliki gledališki umetnik in obstoječih elementov mimične, sodobno gledališko mimično igro. Enega njegovih učencev, Marcella Morettija, smo imeli priliko občudovati v Ljubljani; v Goldonijevi komediji »Sluga dveh gospodarev«, v vlogi Harlekina.

V 11 točkah sporeda, ki jih je ustvarila po idejah M. Marceaua, profesor E. Decrouxa, Segala, svoje hčerke Kristine (bivše učenke prof. Decrouxa) in po svojih zamislih, nam je Piccolijeva prikazala zelo zanimive

kratke mimične improvizacije. Nekatere so bile resnega, druge pa komičnega značaja.

Pri »Davidu in Goljatu« smo imeli vtis, kakor da bi bila na odru hkrati dva igralca, tako bliskovito in temeljito se je Piccolijeva preobrazila iz enega lika v drugega. Z »Nerodo na potovanju« nam je prikazala tip človeka, ki je sicer dober in vljuden, vendar za sopotnike — zaradi svoje nerodnosti in večnega nemira neznošen. Prav tako zabavni so bili tudi »Pianist« in »Pri zobozdravniku«.

Improvizacije »Perica«, »Izlet v čolnu« in »Pričakovanje I« so si sledile druga za drugo v navedenem redosledu. Pri tem je zanimiv izrazni prehod od čistega dejanja do čistega čustvovanja: prva improvizacija nam je prikazala le dejanje, druga z dejanjem vezano hotenje, nastalo iz čustva, v tretji improvizaciji pa je oblikovala Piccolijeva aktivno hrepenenje, ki ugasne v življenjskem okolju.

»Metulje«, »Življenska pot« in »Pričakovanje II« pa so nežnosti, ki jih besede zares ne morejo izraziti! To so prave pesmi, polne človečnosti!

G. M.

Slikar in otrok

Razstavnih prostorih v Prešernovi hiši so že postal kranjska Mala galerija, kjer se stalno vrste razstave originalnih del slovenskih likovnih ali reprodukcij znamenitih svetovnih mojstrov. Tokrat je zbralo Društvo prijateljev mladine za Teden otroka olja slovenskih slikarjev srednje in mlajše generacije.

Stane Keržič — Deklica s čopom

Verjetno bo večino gledalcev pritegnila otroška glavičica, ki jo je Gabrijel Stupica naslikal s posebno ljubeznijo in v tehniki, kot da je prišla izpod čopiča katerega starih španskih mojstrov. Polno pristrane nalivnosti diha iz Cluhove »Marjetke« s svojo

sliko, dočim se pri slikah M. Preglja in Kobeta ne morem odločiti, ali je njun primitivizem res spontan izraz nalivnosti in novega doživljanja ali pa je le odraz odpora proti rutini akademizma Alenka Gerlovičeva razstavlja »Portret« poln melanholije in Ive Šubic neveselo »Nežko Maškaro«. Miha Maleš je pokazal dvojje »Deklice«, narisanih z njegovo znano zanesljivo in čisto linijo.

Plastiko zastopajo Zdenko Kalin, Alenka Erženova, Keržič in Bombač. Posebno toplo občutene so Keržičeve otroške glavičice, kakršne že poznamo iz prejšnjih razstav. Ponovno pa preseneča Zdenko Kalin, ki se je iz patosa prvih povojnih let priboril do takega čistega liričnega občutja kot ga izraža v svojih »Otroških igrah«.

F. B.

Kranjski muzej še vedno brez primernih prostorov

Muzeji po naši republiki so za teden muzejev pripravili poljudna predavanja in ogleda zgodovinskih znamenitosti na svojih področjih ter odprli nove zbirke in oddelke.

Kako pa bo počastilo Teden muzejev mesto Kranj? Z žalostjo moramo ugotoviti, da pravzaprav še zdaj nimamo svojega muzeja! O, pač: že tri leta obstoja v našem mestu muzej, ki se skromno stiska po temačnih kotih Prešernove hiše. Vsako leto znova se rešuje vprašanje primernejših prostorov za to pomembno kulturnoprosvetno ustanovo, saj predstavlja današnja natlačena in nepregledna zbirka le prenatrpano skladišče. Lani so zabeležili 74.000 obiskovalcev, kar dovolj zgovorno priča, da je zanimanje za muzejske zbirke v Kranju precejšnje. (Ptujski muzej je zabeležil v najbolj

obiskanem letu le 36.000 obiskovalcev!) Skrajni čas je, da to vprašanje rešimo! Pomislimo samo, da so nas v tem pogledu prehiteli že veliko manjši kraji, ki se ponajajo z lično urejenimi muzeji. Slovenska javnost vse bolj terjaja, da se v Kranju uredi Prešernov muzej, zato bo morala sedanja zbirka v kratkem zapustiti svoječasne prostore. Toda ves denar in zbiralski trud bi bil zaman, če bi se preselila na podstrešje. Zato je nujno, da v tem tednu pomislimo na to vprašanje in ga sčasoma tudi uspešno in zadovoljivo rešimo! Zelo značilno je tudi to, da Kranj še po desetih letih ni more pokazati, kakšno vlogo je imel med narodnoosvobodilnim bojem, saj nimamo niti dostojnega muzeja NOB!

► Mali oglasi

Ugodno prodam štedilnik — Mira Štubelj, Gorenja Sava 10, II. nadstropje. Ogled popoldne.

Iščem sobo v Kranju — okolici, v prostem času pomagam v gospodinjstvu. Naslov Strazišče 94.

Zamenjam družinsko stanovanje v Ljubljani za enakega v Strazišču, Kranju ali bližnji okolici. Naslov v upr. lista.

Zamenjam sobo s kletjo, drvarnico in vrtom za večjo v centru. Naslov Primskovo 130/I.

Prodajam kravo — plemensko, dnevno 6 litrov mleka. Omajc Ivan, Zg. Bitnje 106, p. Zabnica.

Prodajam 2 gume za gumi voz kompletne z obroči (16 colski). Naslov v upr. listu.

Izgubljen usnjen rokavico od Most pri Komendi do Senčurja vrnil proti nagradi: Ludvik Zibert, Struževo 20.

5000 din nagrade ali posojila dam za opremljeno sobo v Kranju ali bližnji okolici. Naslov v upr. listu.

Prodajam bel kombiniran otroški voziček v zelo dobrem stanju. Naslov v upr. listu.

Inštruiram vse predmete za nižjo gimnazijo — uspeh zagotovljen. Ponudbo oddati na upravo lista.

Prodajam dobro ohranjen kavč, mizo in stolice. Cena ugodna. Naslov Primskovo 23, vsak dan od 16. do 18. ure.

Razprodajali bomo po zelo ugodnih cenah: kadi za namakanje sadja, rabljeno kuhinjsko posodo, porcelanaste krožnike, jedilni pribor in drugi kuhinjski in hišni inventar ter nekaj tekstila. Razprodaja bo v ponedeljek 15. t. m. na dvorišču Gostilne Peterček v Kranju.

Likvidacija biv. »Gostilnava« Kranj.

► Kina

KINO »STORŽIČ« KRANJ

12. oktobra amer. barvni film »Overland Pacific« ob 16., 18. in 20. uri. V glavni vlogi: Jack Mahoni, Peggy Castle.

13. oktobra amer. barvni film »Overland Pacific« ob 16., 18. in 20. uri. V glavni vlogi: Jack Mahoni, Peggy Castle.

Ob 22. uri premiera ameriškega filma »Upor na ladji Bounty«, v glavni vlogi Clark Gable, Ch. Laughton.

14. oktobra ameriški film »Upor na ladji Bounty« ob 9.30 uri, v glavni vlogi Clark Gable, Ch. Laughton.

Ob 14. uri amer. film »Čudežni otrok«, v glavni vlogi: June Allyson, Van Johnson.

Ob 16., 18. in 20. uri »Overland Pacific« amer. barvni film zadnjikrat, v glavni vlogi: Jack Mahoni, Peggy Castle.

KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO

13. oktobra ob 19.30 uri »Upor na ladji Bounty« amer. film, v glavni vlogi: Clark Gable, Ch. Laughton.

14. oktobra ob 15., 17.30 in 20. uri »Upor na ladji Boutny« brez tednika, ameriški film, v glavni vlogi: Clark Gable, Ch. Laughton.

KINO »SVOBODA« STRAZIŠČE

13. oktobra amer. film »Čudežni otrok« ob 19.30 uri.

14. oktobra ameriški barvni film »Overland Pacific« ob 14. uri. Ob 16., 18. in 20. uri ameriški film »Čudežni otrok«.

KINO NAKLO

13. oktobra italijanski film »Kruh, ljubezen in fantazija« ob 19.30 uri.

14. oktobra italijanski film »Kruh, ljubezen in fantazija« ob 17. in 19.30 uri.

KINO »RADIO« JESENICE

12. oktobra ameriški barvni film »Gog«, predstave ob 18. in 20. uri, danes zadnjikrat.

13. oktobra premiera amer. barvnega filma »Žena z neapeljskih ulic«, predstave ob 18. in 20. uri.

14. oktobra amer. barvni film »Žena z neapeljskih ulic«, predstave ob 10., 18. in 20. uri. Ob 10. uri matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

12. oktobra ameriški barvni film »Južno od Sahare«, predstave ob 18. in 20. uri, danes zadnjikrat.

13. oktobra ameriški barvni film »Gog«, predstave ob 18. in 20. uri.

14. oktobra amer. barvni film »Gog« predstave ob 16., 18. in 20. uri. — Ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

Opozorilo

KOMUNAL. PODJETJE SK. LOKA opozarja vse svoje pokojnike, ki so pokopani na pokopališču: Skofja Loka, Stara Loka in Reteče, da grobove v redu vzdržujejo in da poravnajo že zapadlo najemnino za nadaljnjih 10 let. Vse zapuščeno in neplačane, kakor tudi plačane in zapuščene grobove bo podjetje oddalo v najem novim interesentom.

Nadalje opozarjamo najemnike obzidnih prostorov in lastnike grobnic, pri katerih so spomeniki in ostale kamnoseške postavitve v slabem in neurednem stanju, da jih nemudoma uredijo. Spomeniki grobnic in grobišč, ki segajo nad zidno ograjo, morajo biti od zadnje strani primerno obetani in očiščeni, da ne kvarijo zunanjega izgleda ter da se ne kvari zidna ograja pokopališča.

Z vsemi neoskrbovanimi in neurejenimi grobišči in grobnicami bo podjetje razpolagalo.

► Nesečice

Marijo Kociper, 20-letno delavko v Mestni vrtnariji Kranj, je fant zabol s kuhinjskim nožem v levo ramo. Bila je poslana v ljubljansko bolnišnico. — Leon Oman, delavec v IBI Kranj, stanujoč v Cegelnici pri Naklem, so je pri razstavljanju kolesa na jezu ponesrečil. Nad 100 kg težko kolo mu je padlo na nogo in mu poškodovalo prste.

Dopisuje

v »Glas Gorenjske«

Kaj ima na spovedu

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 12.00 in 22.00 uri. Prva jutranja poročila ob nedeljah pa so ob 6.05, vesti o športnih dogodkih boste slišali ob 21.00 uri, oddajo »Zelela ste — poslušajte« ob delavnikih ob 14.40 in ob nedeljah ob 14.15 uri. Kmetijske nasvete in kmetijsko univerzo poslušajte vsak delavnik ob 12.30 uri.

PETEK, 12. OKTOBRA

8.00 Zbori pojo slovenske narodne in umetne pesmi.
8.30 Radijski roman - William Woods: Manuela X.
9.45 Radijska šola za nižjo stopnjo — Niko Kuret: Potovanje v deveto deželo.
10.15 Popevke in ritmi.
11.00 Za dom in žene.
12.00 Pesmi raznih narodov.
12.40 Nekaj Chopinovih mazurk.
15.40 Utrinki iz literature — Marcel Ayme: Eksekutor — II.
16.00 Popoldanski simfonični koncert.
17.10 Sportniki, pozor!
18.00 Spoznavajmo človeka.
18.15 Skladbe slovenskih avtorjev po-

Strelci ob krajevnem prazniku v Predvdoru

Strelska družina »Tugo« v Predvdoru je za tretji krajevni praznik organizirala četverboj z vojaško puško na domačem strelišču. Sodelovali so družine s Predoselj, Predvdora, Vi-sokega in Gorič. Tekmovali so za prehodni pokal ZB Predvdor v 5-članskih ekipah (150 možnih krogov).

Vrstni red tekmovalstva: I. mesto Predoslje 482 krogov, II. mesto Predvdor 463 krogov.

Posamezniki: I. mesto Rado Čarman 104 krogi, Jože Kavčič 103 krogi. — Predvdor: I. mesto Janez Mehle 109 krogov, II. mesto Jože Lombar 92 krogov. Prehodni pokal ZB je osvojila ekipa strelske družine iz Predoselj. Najboljši so prejeli diplome. C.

OBVESTILO

Obveščamo vse vojaške vojne in smrtnobesne invalide NOV, invalide dela in invalide iz mladosti, da bo dne 28. oktobra 1956 II. Gorenjski prvenstvo invalidov v kegljanju, šahu, namiznem tenisu in streljanju.

Prvenstvo v kegljanju bo na Bledu, v streljanju in namiznem tenisu na Jesenicah in v šahu v Radovljici.

Vsak invalid lahko nastopa samo v eni športni disciplini. Invalidi! Prijavite svoje udeležbo na tem tekmovalstvu pri Občinskih odborih Zveze vojaških vojn invalidov, kjer boste prejeli tudi ostale informacije. Pohitite s prijavi, ker jih sprejemamo le do 20. oktobra 1956.

Okrajni odbor Zveze VVI Kranj

Veliko strelsko tekmovalje na Kokrici

V nedeljo, 14. oktobra bo strelska družina »Frane Mrak« iz Predoselj praznovala 2. obletnico razvija strelskega prapora. Na ta dan bo dopoldan v združenem domu na Kokrici velikostrelsko meddružinsko tekmovalje najboljših strelskih ekip na Gorenjskem, nad katerim bo imel letos pokroviteljstvo Martin Košir, predsednik občinskega odb. SZDL Kranj. Popoldne ob 15. uri bo slovesna podelitev pokala SZDL občino Kranj, diplom in nagrad najboljšim strelcem. C.

»Kamnik« : »Svoboda« (Duplica)

V nedeljo je bila na stadionu v Mečinjah odločilna nogometna tekma za jesensko prvenstvo v kamniški skupini med glavnima nasprotnikoma »Kamnik« in »Svoboda« z Duplice. V tej skupini sodelujejo v konkuren- »Kamnik«, »Domžale«, »Svoboda« z Duplice, »Tabor« iz Ihana in »Mengeš«, izven konkurence pa 7e »Odrde« B in »Jadrana« iz Ljubljane ter druga moštva klubov kamniške skupine. Oba nasprotnika sta šla v boj z istim številom točk, pač pa je imel Kamnik boljšo diferenco v golih, pri čemer bi mu tudi neodločen rezultat zagotovil vodstvo na prvenstveni lestvici. Zal je moral Kamnik nastopiti oslavljen, ker še nekateri igralci niso okrevali od poškodb v zadnjih tekmah.

Zanimanje občinstva je bilo veliko, posebno mnogo je bilo navijačev iz Duplice... V živahni igri je zmagal Kamnik. Kamničani so bili boljše moštvo in so zmago zaslužili. Sodnik Savinec je sodil energično in objektivno, kar je bilo potrebno, saj je občinstvo včasih prekoračilo mejo dostojnega navijača.

V predtekmi je »Odrde« B iz Ljubljane premagal »Kamnik« B z 12:0 (5:0).

20.00 Veseli večer.
21.00 Igramo za ples in razvedrilo.

NEDELJA, 14. OKTOBRA

6.00 Poskočne domače viže za prijetno nedeljsko jutro.
7.35 Zabavne melodije.
8.30 Otroška predstava — Friedrich Feld: Almazarski vodnjak.
9.45 Še pomnite tovariši — Miloš Jakopec: Strahu ni, je samo dolžnost.
10.15 Nedeljski simfonični koncert E. Nikolaj Reznicek: Doma Diana, Uvertura Sergej Rahmaninov: Koncert za klavir in orkester št. 3 v d-molu — Zoltan Kodaly: Plesi iz Galante.
11.35 Lahka glasba.
12.10 Opoldanski glasbeni spored.
16.00 Pripovedke o Prekmurju (reportaža).
16.15 Glasbena medigra.
17.30 Radijska igra — Gogolj: Plašč (ponovitev).
18.30 V zabavnem ritmu.
20.00 Večerni operni koncert.
21.00 Kulturni razgledi.
22.15 Nočni koncert — Milan Ristić: Druga simfonija Sergej Prokofjev: Koncert za klavir in orkester št. 3 v C-duru.
22.15 UKV program: Plesna glasba.
18.30 Jezikovni pogovori.

Veleželeznina »Merkur« Kranj

raspisuje mesto stalnega prevoznika s konjsko vprego.

Pogoji: dobri konji in zadostno število voz. — Interesenti naj pošljejo ponudbe do 20. t. m. na podjetje. Nastop s 1. novembrom 1956.

AVTOBUSNO IN TURISTIČNO PODJETJE SAP — TURIST BIRO LJUBLJANA

uvaja na avtobusni prog: Jezersko—Kranj—Ljubljana naslednjo spremembo voznega reda od 15. oktobra 1956 dalje:

1	3		3	2	3
6.10	18.00 odh. Jezersko	prih.	9.40	17.40	21.40
6.50	18.40	Predvdor	8.56	16.56	20.56
7.15	19.05	Kranj	8.35	16.35	20.35
7.50	19.40 prih. Ljubljana	odh.	8.00	16.00	20.00

1. Obratuje vsak dan
2. Obratuje ob delavnikih
3. Obratuje ob nedeljah in državnih praznikih.

Potniki, poslušajte se ugodnih avtobusnih zvez Avtobusnega in turističnega podjetja SAP — Turist biro — Ljubljana.

E. L. Schneider

TROPISKA SIMFONIKA

34

Ah, če bi Sam in jaz ali vsaj eden od naju prišel k razstreljavnemu oddelku! Potem bi mogla pobegniti, dokler je v najinih trpinčnih dušah še trohica prožnosti. Kajti brez dinamita nočeva tvegati, zaradi ogromnih psov, ki begunca, če ga dohitita, enostavno raztrgata kot se je to nedavno zgodilo s Pedrom. Hotel je pobegniti, pa ni prišel daleč.

Razen dinamita, ki ga moreva ukrasiti le, če bi delala pri razstreljavnih izmenih, imava že vse drugo.

Ponchos iz gumija, vžigalice iz škaticah iz pločevine, nekaj mesnih konzerv, čaj, majhen aluminijast lonček in kinin proti mrzlici v pragozdu. Tudi žepni kompas s slabim zemljevidom imava in celo puško za šibre, ki se jo da razstaviti, s petindvajset patronami. Vse to sva si nabavila počasi in previdno v teku dolgih tednov in za drag denar pri Zidu. In ker sva te stvari zakopala v tleh naše barake, pod najinima mrežnicama, morava kmalu odriniti, da se nama ne pokvari.

Dinamit! Kraljevstva sicer ne bi dal za eno samo patrono tega nevarnega razstreljiva, ker ga nimam, pač pa rad in z veseljem pet, da celo deset let življenja. Ali dvajset in celo več, če bi imel zagotovilo, da bom ostanek lahko preživel sicer skromno, toda svoboden, prost, daleč od Choca...

PUNT PLATINSKIH SUŽNJEV

Nihče ne ve, kako je pravzaprav prišlo do tega, kajti prav ni bilo nikakih. Voditeljev nismo imeli in nihče od nas, molčalcih, zgaranih, z mrzlico in mrčesom vseh vrst obloženih možkih ni nikdar niti poskušal organizirati kakršnokoli misel na to. In vendar se je zgodilo! Duševno razpoloženje, ki je povezovalo tajinstvene želje in neizražene načrte nas zatiranih med seboj, je netilo iskre. Razrastle so se v mogočen zubelj, ki pa je v začetku še utesnjen divjal le v naši notranjosti, dokler se mu ni pridružila nova zardela iskra. In v petih minutah so se ustavili vsi stroji, dočim je devetsto tulečih in kot sami satani poskakujočih platinskih sužnjev vihnilo svoje surovo orožje in hlepelo po krvi civilizirane družbe...

Popoldne je bilo in vse nebo je žarelo kot en sam plamen. Obrisi pragozda in koč so se izgubljali v gostem ozračju in nad jamami ter jaški je plala vročina kot žareča kovina. Vsak dihal je utrujal in najmanjši gib je bil trpljenje.

Zraven mene je delal ogromen Litvanec, ki je prišel v Choco pred tremi tedni. Govoril je samo svoj materin jezik, niti besede kakšnega drugega jezika ni razumel. Pazniki in vo-jaki so zato nad tem velikim, ki je molče opravljal delo, že od vsega početka stresali svojo slabo voljo in jezo. Prve dni se je dobrotno smehljaj, ko pa so ilovnatke krogle, ki so jih lučali vanj, in kamni le preveč skeleli in ko so mu nekega dne ponudili, da bi utešil silno žejo, vode, ki so jo namenoma osolili, se ni več smejal. Globoko sklonjen nad lopato, je škrtal z zobmi, njegove oči so se prekanjeno svetile in temna rdečica mu je hušnila pri vsaki potegavščini od tlinika prek obraza.

Tistega popoldneva, ko je zgoča narava obetala tropično nevihto, je pri Litvancu preskočila iskra v nakopičeno, pa doslej dušeno netivo in ga pri njem in pri nas vseh hipoma razplamtela. Skleči paznik, Don Pepe, je z vso močjo zalučal ostrorobat kamen na goli hrbet trpina poleg mene. Videl sem, kako se brizgnila kri, kako se je Litvanec vzpel, videl sem, kako se je njegovo oglato, široko obličje naenkrat spaciilo v gnusno masko gorile in zasilal sem tuljenje, ki je za trenutke preglasovala bager. Z nekaj skoki je velikani planil po bregu jame navzgor, Don Pepe ni imel več časa seči po revolverju, ko je že priletel v brozgo kraj mene. Hotel se je dvigniti in spet je njegova desnica tipala po orožju za pasom. V divjem besu sem mahnil po njegovem hrbtu z lopato in ga spet porinil z obrazom naprej v brozgo. Nekaj časa je capljal, potem pa se je pobral, si za silo očistil obraz in lezel k robu jame. Tam goraj pa je stal razkoračen in obdan od žarke vročine Litvanec in visoko nad njegovo glavo je v jeklenih pesteh capljal vojak, ki ga je Litvanec pograbil pri strojnici. Cof! Tudi on je v naslednjem trenutku zakrmnil v blatno vodo. Litvanec mi je pomagal in zlezal sem iz jame ter se postavil kraj njega.

Bager za nami je prenegal klopotati, njegov strojnik je šnil, kot bi ga ustrelil, s stroja, pograbil lopato in poskakoval kot obseden okrog njega. Bager za bagrom je obstal in kjer je še ravnokar navaljevalo par polgolih mož z divjim navdušenjem na presenečene paznike in vojaške, je zdaj nastalo iz njih na desetine in stotine borcev. Vsi stroji so utihnili in njihov premagani ropot se je umaknil živinskemu tuljenju iz

naših grl. In medtem ko zvane iz oddaljenih koč Stiriindvajsete tonirne prsunljivi kriki, medtem ko krožijo nad Chocom mrhovinarji in krokariji, drvi na stotine možkih z divjim rjoventjem. vihteč v rokah krampe in lopate, proti upravnemu poslopju. Signali trobent se oglašajo. Vojak in pazniki v svojih svetlih uniformah beže na vse strani, pa se kljub zmedu počasi zbližajo, postavljajo barikade in njihovi prvi izstrelki padajo med nas. V tem opazim sledeče: Kakih šestdeset mož s Samom na čelu se upre, ne meneč se za krogle, ki brenče okrog njih, v samoten bager. S smehom in otroškim vriskanjem ga nagnejo, dokler se siva osvožena pošast ne prekuje v brozgo. Vedno pogostejše pokajo strelji, svetlo in ostro, posamezni vzkliki in smrtno grgranje sledi. Strojica začne nekeje hripavo lajati, vendar brez škode, svinčena toča zasika nad našimi glavami. Se kar naprej drve, plešejo in se opotekajo na vse strani zamazani, oznojeni, samo v hlače oblečeni možki, s klobuki na glavah. Z divjim krikom in smehom vihte svoje krampe in lopate kot upijanjeni od nenadne svobode. Videl sem, kako so na svoji poti dobesedno poteptali v blato paznika, ki so ga zajeli, drug se je zgrudil s preklano glavo, iz rame so vrel svetlorožnati možgani.

Tu so pograbili nekaj vojakov, jim iztrgali puške in pribili plakajoče reveže z njihovimi lastnimi bajonetni kot brcajoče hrošče ob tla. Posebno za ovraženega seržanta so divje, neusmiljene pesti toliko časa tiščale pod vodo, da se ni več ganil. Tri ali štiri strojnice drdajo in dobro namerjeni svinčni curek zareže široko brazdo v fronto mož, ki naskakuje zakladnico.

Dirjal sem sredi gosteg ručeh drugih in kričal pri tem ravno tako kot ostali, stisnjenih zob in pljuvaje blato, z lopato v rokah, proti poslopju uprave. Nereden, pa vendar dobro merjen ogenj je redčil naše vrste, ki so se pa vedno znova spet polnile. Spotikal sem se nad trupli, ki so ugasili oči stremeli vame, poskakoval sem čez široke mlakuže krvi in brcnil sem nazaj kot divja zver, če me je ranjenec prijel za nogo.

Kar naprej so se oglašale trobente in dajale signale. Naenkrat smo zaslišali divji, mnogoglasen grohot, pomešan z ostrimi vriski na pomoč iz ženskih grl. Tam je četa naših udrala v koč Stiriindvajsetih in je gospodarila v njih po svoje, dokler jih ni pregnal energičen in dobro izpeljan bajonetni napad vojakov.

Sicer pa so vojak in pazniki pod enotnim poveljstvom počasi, toda gotovo osvajali postojanko za postojanko.

Gorenjsko poljedelstvo v številkah

Na Gorenjskem, ki je značilna industrijsko agrarna pokrajina, je okrog 7000 kmetijskih gospodarstev. Leta 1952 smo začeli načrtno pospeševati kmetijstvo. Lani so gorenjski kmetje pridelali 9870 t žita, 56.780 t krompirja, 6174 ton vrtnin in 41.820 ton krmskih rastlin. Hektarski donos pšenice je napredoval od 11,8 me/ha v letu 1953 na 14 me/ha, črna detelja od 40,7 me/ha na 51,6 me/ha. Ta uspeh je med drugimi pripomočki prinesla večja poraba umetnih gnojil. Leta 1952 je prišlo na ha obdelovalno zemljo povprečno 29 kg,

lani pa 146 kg umetnih gnojil. Če primerjamo hektarski donos na Gorenjskem s številkami iz drugih krajev in dežel, je stvar takale:

	pšenica	koruza	krompir
	me/ha	me/ha	me/ha
Gorenjske Slovenije	14	18	178
Jugoslavija	13,8	16	122
Avstrija	12,8	16,4	86
Zah. Nemčija	19,8	20,4	151
Italija	27,6	22,2	208
	16,8	18,8	69

To število povedo, da je gorenjsko poljedelstvo sicer napredovalo, da pa glede hektarskih donosov še dokažemo zaostajamo za nekaterimi evropskimi državami.

Avtomobil, ki tehta vsega tristo kilogramov

V Češkoslovaški so začeli izdelovati male avtomobile na 3 kolesa — dva spredaj, tretje zadaj — ki tehta vsega 300 kg. Zmanjšanje teže so dosegli v glavnem na ta način, da je karoserija izdelana namesto iz kovinske pločevine iz impregniranega platna, razpetega preko lahkega ogrodja. Namesto avtomobilskega motorja ima ta avtomobil motor za motorna kolesa v zadnjem delu vozila. Razvije lahko brzino do 88 km na uro.

Most preko Gibraltarske ožine

Viseči most nad Gibraltarsko ožino bodo, kakor sporočajo iz Španije, začeli graditi. Dolg bo 14 km, podpiralo pa ga bo 14 ogromnih stebrov, na vsak kilometer eden. Širok bo 30 metrov in bo na njem prostora za dvotirno železniško progo, moderno avtomobilsko cesto in steze za pešce. Pod mostom bodo lahko neovirano plule tudi največje ladje.

Z VSEH VETROV

Ameriški tisk o predvolilni kampanji

Po pregledu, ki so ga napravili v uredništvu ameriškega lista »Editor« and Publisher« podpira v predvolilni kampanji 59% ameriških dnevnih časopisov (z 62% skupne naklade ameriškega časopisja) republikanskega kandidata Eisenhowerja. Demokratskega predsedniškega kandidata Stevensona podpira samo 17% listov s 13,8% skupne naklade. Skoraj četrtina vseh ameriških časopisov pa je v predvolilni kampanji ostala nevtralna in se ne poteguje ne za prvega ne za drugega kandidata, temveč prinaša samo nepristranska poročila o poteku predvolilnih priprav.

Najbolje obleden človek v ZDA

Ameriški sindikat krojačev je proglasil za najbolje obledenega človeka v Združenih državah predsednika ZDA Dwighta Eisenhowerja. Drugi po vrstnem redu je filmski igralec Marlon Brando, tretji na listi najbolje obledenih Amerikancev pa je košarkaš Tedd Williams.

Na Marsu je hladno — tako sklepajo po elektromagnetskih valovih

Laboratorij za medplanetarne raziskave v Washingtonu je objavil, da je v letošnjem septembru, ko je bil Mars najbližje zemlji, s pomočjo radioteleskopa ujel elektromagnetske valove z Marsa. Po teh valovih sklepajo, da je srednja temperatura na Marsu izpod ničle.

Angleška vlada prodaja železnico

Angleška vlada je sklenila prodati 6 starinskih lokomotiv, 15 vagonov in 30 km železniškega tira. Gre za 1905. leta, v slabo naseljeni pokrajini Norfolk zgrajeno železnico. Predpotopni vagoni in lokomotive so prinašali železniški družbi toliko izgube, da je vlada sklenila, da železnico proda. Prebivalci pokrajine, v glavnem kmetje, ki jih je ta železnica povezovala z mesti, pa so sklenili, da bodo zbrali denar in kupili celotno železniško napravo.

Sredi oktobra cinemascop v Kranju

Sredi oktobra bomo v kinu »Storžič« gledali prvo cinemascop predstavo v Kranju: ameriški barvni film »Vzhodno od raja«. V kinu »Storžič« so te dni montirali nove aparature, ki omogočajo predvajanje filmov po cinemascopu, widescreen in vistavision sistemu. V naslednjih mesecih bo kranjsko kinematografsko podjetje predvajalo po dva do tri cinemascop, oziroma vistavision filme mesečno. Med njimi bodo ameriški barvni film »Carmen Jones«, jugoslovansko francoski koprodukcijski barvni film »Mihael Strogov« (izdelan po znanem romanu Julesa Vernea »Carski sel«) in ameriški barvni film »20.000 milj pod morjem«, moderna verzija Verneovega romana z istim naslovom — vsi trije v cinemascop tehniki. V sistemu vistavision, ki je še popolnejši od cinemascopa, ker daje močnejši vtis plastičnosti, pa bomo v prihodnjih mesecih videli ameriški barvni film »Držite tatue«.

CUDOVITI NEBOTIČNIK

Empire State Building v New Yorku je najvišji nebotičnik na svetu. Nekateri televizijski stolpi so ga sicer prekosili v višini, toda človek se nikjer ne povzpne tako visoko, kot na ta stolp. Obiskalo ga je že kakih 20 milijonov ljudi iz vseh strani sveta. Samo njegov ogled donaja letno nad milijon dolarjev čistega dobička.

Z njegovega vrha je možno opazovati divjanje viharja in nevihte, bliskanje in grmenje, ne da bi pri tem bil človek v nevarnosti. Za to jamči železna zgradba stolpa. Strela je udarila vanj že 500 krat, 19 krat celo v enem samem neurju, vendar to ni imelo nobenih kvarnih posledic na zgradbi.

Številke o tej mogočni stavbi so kar zanimive. Empire State Building zavzema 800 kvadratnih metrov tal (tam kjer stane vsak površinski meter 2690 dolarjev), visok je 381 metrov, s televizijsko anteno na vrhu pa 449 metrov, železno ogrodje je težko 60.000 ton. Da bi dobili marmor, ki je na hodnikih in vežah, bi morali zaposliti vso proizvodnjo marmora Francije, Italije, Nemčije in Belgije za leto dni. V nebotičniku je nad 5000 kilometrov telefonskih in električnih kablov in 80 kilometrov cevi. Stopnišče od pritličja pa do 102. nadstropja ima 1880 stopnic, k sreči pa je 73 dvigal, ki stalno delujejo. En človek ima vsak dan osem ur dela, da zamenja žarnice, ki so pregorele v eni noči. Vsak večer pa je na delu 300 snalilk.

Toda to čudo moderne tehnike ne obiskujejo samo ljudje. Veliko je na njem tudi netopirjev in žuželk. Posebno v meglenem vremenu se vanj zaleti mnogo ptic selivk. Leta 1948 so v enem samem dnevu našli pod nebotičnikom 500 mrtvih in veliko številu ranjenih ptičev. Toda ne same

GOZD NEBOTIČNIKOV — V KAMENITIH SOTESKAH MED NJIMI OSEMILIJONSKO MESTO

TRJE POSNETKI IZ DVEH FILMOV, KI BOSTA V PRIHODNIH DNEH NA SPOREDIH KRANJSKIH IN DRUGIH GORENJSKIH KINEMATOGRAFOV; IZ ITALIJANSKEGA FILMA »KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA« IN IZ AMERIŠKEGA »UPOR NA LADJI BOUNTY«. »KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJO« JE REŽIRAL LUIGI COMENCINI, V GLAVNIH VLOGAH NASTOPATA GINA LOLLOBRIGIDA IN ZNANI ITALIJANSKI REŽISER IN IGRALEC VITTORIO DE SICA; FILM JE ZBUDIL PO SVETU IZREDNO ZANIMANJE. »UPOR NA LADJI BOUNTY« JE IZDELALA MGM LETA 1936 IN JE BIL PROGLAŠEN ZA NAJBOLJŠI FILM TISTEGA LETA. REŽIRAL GA JE FRANK LLOYD, V GLAVNIH VLOGAH PA NASTOPATA ZNAMENITA AMERIŠKA IGRALCA CLARK GABLE IN CHARLES LAUGHTON. — ZGORAJ: VITTORIO DE SICA V FILMU »KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA«. LEVO: GINA LOLLOBRIGIDA V ISTEM FILMU. SPODAJ: CLARK GABLE IN CHARLES LAUGHTON V »UPORU NA LADJI BOUNTY«.

„MARSOVCEV“ NI

Znani italijanski znanstvenik in upravniki velikega observatorija v Rimu Giuseppe Armellini je objavil članek, v katerem pravi, da na Marsu brez dvoma obstoje nižje oblike rastlinskega življenja, da pa ni ne »Marsovec«, ne kakršnihkoli drugih živih bitij, ki bi bila le od daleč podobna ljudem. »Znameniti kanali«, piše prof. Armellini, »ki so jih pogosto navajali kot dokaz za obstoj Marsovcev, ničesar ne pomenijo. Neizpodbitno je dokazano, da ti kanali niso nič drugega kakor ogromne prirodne razpoke na površini Marsa.«

Da bi podkrepil svoje trditve, da na Marsu ni mogoče življenje, podobno našemu na zemlji, navaja prof. Armellini tri dokaze: Prvič: Mars se stara mnogo hitreje od Zemlje, zaradi tega vlada na njem strahovita suša. Njegova morja so skoraj popolnoma usahnila. Drugič: v Marsovi atmosferi ni zadostnih količin kisika. Pojavlja se samo vezan kot oksid v pesku in kameninah. Tretjič: tudi če bi bilo teoretično mogoče, da na Marsu obstoje živa bitja, podobna ljudem z organizmom za dihanje povsem drugačne narave — tudi v tem primeru bi tem bitjem manjkali potrebni izvori energije.

Predor pod najvišjim gorovjem sveta

Sovjetski inženir Pokrovski je izdelal načrt o predoru, ki bi ga izkopal pod Himalaje. Predor bi povezoval SSSR, Indijo in Kitajsko. Tako bi se Himalajsko pogorje iz neprehodne skalne puščave spremenilo v izredno prometno vozlišče.

Tri za imeh

NEZAUPLJIV

Mož kupuje ovco, tiplje jo in tiplje, ne more se odločiti. Prodajalec nestrpen vpraša: »Ja, kaj zlodja pa že tipljete toliko časa?«

»Veste, človek mora biti previden v teh časih. Tipljem, če ni med volno udij kaj bombaža.«

VSE ZDRAVO

Bine: »Nujno potrebujem petsto din, Lojze. Prosim te, posodi mi.«

Lojze: »Rad, a na žalost nimam niti pare seboj.«

Bine: »Pa doma?«

Lojze: »Hvala! Vse zdravo.«

NEMOGOČE

»Ne vem, kaj naj počnem? Smrčim po noči tako strašno, da se prebudim.«

»Lahko si pomagáš! Pojdi spat v sosedno sobo, da se ne boš slišal.«

Izgubljeni čas

Neki zelo zaposleni Parižan je izračunal, da porabi 8% svojih mesečnih dohodkov samo za iskanje prostega mesta za parkiranje svojega avtomobila. Zaradi izredne gostote prometa v Parizu porabi vsak dan povprečno 40 minut, da si najde prostor, kjer lahko pusti svoj avtomobil.

Traktor brez traktorista

V Angliji so nedavno izdelali prototip traktorja, ki ne potrebuje vozača. Potem ko traktor pripeljejo na kraj uporabe, ga vodijo po radiu. Traktorist, ki bi ga v tem primeru morali imenovati radiotelegrafista, sedi ob njivi in »ukazuje« traktorju, kje in kako naj orje, kdaj naj dvigne in kdaj spusti plug.

Mleko v kockah

Kmetijska visoka šola severnoameriške države Iowa je izdelala za mlekarje recept za zmrzovanje mleka v sorazmerju 1:3, to se pravi en del sira na 3 dele vode. Mleko zmrzuje pri 15 do 20 stopinjah pod ničlo. V zmrznjem stanju se lahko ohrani 4 do 6 mesecev.

Neverjetno pa je le res

V Kopenhagnu: je uprava parka Tivoli za posebne zasluge nagradila dva umetnika na precej čuden način. Švedskemu teoretiku Björlingu so dovolili, da lovi ribe v ribniku sredi parka, angleški komponist Benjamin Britten pa se sme do smrti brezplačno voziti po toboganu.

V gornji Italiji: so odpadke iz neke tovarne vermuto spuščali v reko Po. Ribe v tej reki so se opile in so jih meščani mesta Stradale v velikih količinah lovili z golimi rokami.

V New Yorku: je upravnik kopališča na Rhode Islandu v 22 letih službe rešil 500 kopalcev, ki so se utapljali. Poslednji izmed rešenih mu je ponudil denarno nagrado — kar se je upravniku kopališča primerilo prvič v vsej dolgoletni reševalski službi.